

LUND UNIVERSITY

Beskattning vid utdelning och beskattning

Tjernberg, Mats

Published in:
Beskattning av fåmansföretag

2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Tjernberg, M. (2013). Beskattning vid utdelning och beskattning. I *Beskattning av fåmansföretag* (s. 1-49)

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

UTDELNING OCH KAPITALVINST PÅ ANDELAR I FÅMANSFÖRETAG

1. Bakgrund och reglernas tillämpningsområde

I samband med 1990 års skattereform separerades i princip kapitalbeskattningen från beskattningen av förvärvsinkomster och ett dualistiskt skattesystem skapades. Beskattningen av kapitalinkomster sker sedan dess proportionellt och med en lägre skattesats (30 procent som huvudregel) än för arbetsinkomster (ca 32–57 procent, beroende på inkomstens storlek och med beaktande av kommunalskatt, statlig skatt och allmän pensionsavgift). Delägare i fåmansföretag anses, i avsaknad av ett reellt tvåpartsförhållande, ha en möjlighet att själva påverka hur vinsten i företaget skall disponeras för uttag. Skattesystemets utformning med en låg nominell kapitalbeskattning har gjort det nödvändigt med regler, nu i 57 kap. IL, med syfte att arbetsinkomster inte skall kunna omvandlas till kapitalinkomster. Risker finns annars att delägare i fåmansföretag undviker att göra löneuttag motsvarande sina arbetsinsatser, för att i stället betinga sig stora utdelningar eller sälja aktiebolag med upparbetade vinstmedel. Bristande neutralitet i beskattningen mellan olika företagsformer och i förhållande till ”vanliga” löntagare skulle då kunna uppstå.

Reglerna innebär att en viss beräknad del av utdelningar och kapitalvinster på s.k. kvalificerade aktier och andelar skall beskattas som inkomst av tjänst. Endast den del av utdelningen eller aktieförsäljningen som avser kapitalavkastning skall hänföras till inkomstslaget kapital, för att med verkan sedan inkomståret 2006 beskattas med 20 procent ($\frac{2}{3} \times 30$ procent). För övriga onoterade andelar sker alltid beskattning i inkomstslaget kapital med 25 procent sedan 2006 ($\frac{5}{6} \times 30$ procent) om vissa förutsättningar är uppfyllda. Som kommer att framgå är det utrymme som numera får tas upp i inkomstslaget kapital ofta väldigt stort, vilket innebär att reglernas karaktär förskjutits från hindrande till närmast gynnande.

Sedan 2006 gäller reglerna uttryckligen *utdelningar, räntor, andra inkomster och kapitalvinster på tillgångar och andra förpliktelser*, 57 kap. 1 § IL. Likaså gäller bestämmelserna även andelar, optioner och förpliktelser i andra företag än fåmansföretag, om de belöper på andelar som är kvalificerade, 57 kap. 7 § IL. Ändringen innebär att optioner omfattas även om de inte *gets ut* av företaget, jfr den strikta tolkning som gjordes av HFD i *RÅ 1997 ref. 71*. Till skillnad från tidigare, jfr *RÅ 2001 ref 12*, kommer även konvertibler, vinstandelsbevis och kapitalandelsbevis att omfattas oavsett i vilken valuta de gets ut. Ett annat skäl till utvidgningen av tillämpningsområdet är det ständigt skapas nya finansiella produkter och att det därför annars

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

skulle skapa svårigheter att förutse hur avkastningen skulle beskattas, jfr t.ex. 2003 ref 48 om aktieobligationer.

Bestämmelserna är *schablonmässigt konstruerade* och skapar inte en exakt och rättvis fördelning eftersom hänsyn inte tas till bransch, risk eller kapitalbehov. En viss del av den till kapital förda delen kunde sedan bli föremål för skattefrihet enligt de nu avskaffade regler som beskrivs i kapitel 5 i sjätte upplagan av min bok.

De s.k. lättnadsreglerna som tidigare återfanns i 43 kap. IL är fr.o.m. den 1 januari 2006 upphävda. Sparat lättnadsutrymme fick övergångsvis utnyttjas under beskattningsåren 2006–2010. För andelsägare i s.k. oäkta bostadsföretag gäller dock att lättnadsreglerna ska fortsätta tillämpas t.o.m. av år 2015.

Reglerna för utdelning och kapitalvinst på aktier i fåmansföretag har ända sedan införandet kontinuerligt varit föremål för en hel del förändringar. Regelsystemet har blivit hårt kritiserat för sin komplexitet. Under hösten 1999 tillsattes en utredning för en översyn av reglerna. Resultatet, SOU 2002:52, innehöll en del förslag till förändringar men kom aldrig att resultera i något omfattande lagförslag. Efter att en särskild expertgrupp lagt fram ytterligare ett förslag under 2005 infördes relativt omfattande förändringar med verkan från inkomståret 2006. Regeringsskiftet hösten 2006 har inneburit ytterligare successiva förändringar i detaljer ända fram till nu. Det har aviserats att en ytterligare utredning skall göras över regelsystemet. Detta har dock ännu inte skett.

De ideliga ändringarna av reglerna skapar problem av olika slag. En påtagligt besvärlig omständighet är att det kapitalbeskattade utrymmet inte alltid fastställs för beskattningsåret. Det är egentligen bara beskattningen av den utdelning eller avyttring som eventuellt har skett som prövas. Har exempelvis utdelning från ett fåmansföretag inte skett en enda gång sedan reglerna trädde ikraft 1991, har inte reglerna prövats för det företaget. Om aktierna i företaget avyttras, eller utdelning sker första gången, t.ex. 2013, så kan sparad utdelning behöva beräknas för varje år 1991-2012. För varje år skall beräkningen ske enligt de vid den tidpunkten gällande reglerna.

Syftet med reglerna är att förhindra, att den lägre skattesatsen i inkomstslaget kapital jämfört med beskattningen i inkomstslaget tjänst utnyttjas för att uppnå skattefördelar. Endast den del av utdelningen som motsvarar uppskattad *normal kapitalavkastning* inklusive riskersättning skall hänföras till inkomstslaget *kapital*. Reglerna tar därför sikte på de fall, då inkomst av utdelning och kapitalvinster egentligen hänför sig till *arbetsprestationer*. I dessa fall behandlas inkomsten hos mottagaren som en särskild intäktspost i inkomstslaget *tjänst* (i alla andra avseenden är det dock fortfarande utdelning eller kapitalvinst). För bl.a. bolagets

del betraktas fortfarande hela beloppet som utdelning och avdrag medges därför inte. Eftersom kostnaden för bolagsskatten är något högre än för den avdragsgilla arbetsgivaravgiften, blir skattebelastningen något större än vid en löneutbetalning. Dessutom berättigar en "vanlig" tjänsteinkomst i viss utsträckning till olika socialförsäkringsförmåner. Jämfört med att bli beskattad för utdelningen enligt 57 kap. IL är det därför normalt något fördelaktigare att göra ett löneuttag.

Genom de förändringar som skedde med början 2006, t.ex. en rejält tilltagen schablonregel, förbättring av lönesummeregeln och sänkning av den effektiva skattesatsen till 20 procent på utdelning för de andelar som omfattas av reglerna, har för många fåmansföretagsdelägare regelsystemet snarast utvecklats till en fördelslagstiftning. Från att initialt och under lång tid ha varit en kringgåendelagstiftning har reglerna nu utvecklats till en dubbel karaktär. För vissa är det angeläget att undvika reglerna och för andra är det önskvärt att omfattas av regelsystemet. Det måste dock framhållas att det, med tanke på den aviserade översynen och eventuella framtida politiska förändringar, är förenat med långsiktig osäkerhet att planera för att omfattas av reglerna. Som kommer att framgå av redogörelsen är det inte möjligt, om önskan skulle uppstå, att med omedelbar verkan exkludera sig från bestämmelserna.

En första förutsättning för reglernas tillämpning är att det aktuella bolaget under beskattningsåret, eller något av de senaste fem åren före beskattningsåret, har varit ett *fåmansföretag*. Av 57 kap. 3 § IL framgår att grunddefinitionen av fåmansföretag i 56 kap. IL skall användas också vid tillämpningen av dessa regler. Sedan inkomståret 1996 har även ägande i *utländska juridiska personer* kunnat omfattas av bestämmelserna IL.

Av *RA 1994 ref 3* framgår att detta inte var fallet från början. Observera att reglerna fortfarande inte är tillämpliga i fråga om utdelning från utländsk juridisk person om inkomsten hos den juridiska personen enligt 5 kap. 2a § eller 39a kap. 13 § IL skall beskattas direkt hos delägaren. Detta följer av att sådan utdelning inte skall beskattas 42 kap. 22 § IL. Däremot omfattar reglerna kapitalvinst vid avyttring av sådan andel. I syfte att förhindra kringgående transaktioner har undantag inte gjorts för dessa fall, se prop. 1995/96:109 s. 70.

En annan fråga är om reglerna kan tillämpas på personer som inte är skatterättsligt bosatta i Sverige. Se om detta avsnitt 2.3 i 6:e uppl. av min bok, *Beskattning av fåmansföretag*.

En betydelsefull utvidgning jämfört med grunddefinitionen i 56 kap. IL är att alla ägare som själva eller genom närstående är eller har varit verksamma i företaget i betydande omfattning betraktas som *en ägare*. Syftet är att företag som drivs gemensamt av många delägare, som alla arbetar i företaget (t.ex. kunskaps- och konsultföretag), skall kunna betraktas som fåmansföretag. Det har ingen betydelse

om de är verksamma direkt i företaget eller i annat underliggande företag.

I *RÅ 1993 ref 99* ansågs definitionen i 57 kap. IL vara tillämplig i ett fall som det avsedda. Antalet delägare var 150. Omständigheten att ägarandelen understeg 1 procent per person ansågs sakna betydelse.

Vidare är reglerna endast tillämpliga på s.k. *kvalificerade andelar*. Förutsättningen är att den skattskyldige eller en närstående till honom, under beskattningsåret eller något av de fem beskattningsår som närmast föregått beskattningsåret, varit *verksam i betydande omfattning* i företaget eller i ett annat fåmansföretag eller fåmansägt handelsbolag där det förstnämnda företaget – direkt eller genom förmedling av annan juridisk person – innehar andelar, 57 kap. 4 § IL. Även verksamhet i annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som bedriver *samma eller likartad verksamhet* utlöser kvalificering. Uttryckets innebörd är inte närmare preciserad i förarbetena. Regeln bör inte vara tillämplig vid bedrivandet av passiva verksamheter, som exempelvis en ren fastighets- eller kapitalförvaltning skulle kunna vara under vissa omständigheter, i såväl det första som det nya bolaget. En osäkerhet föreligger däremot i de fall där aktieägaren varit verksam i betydande omfattning i det första företaget, men inte uppfyller rekvisitetet i det nya bolaget. Frågan har aktualiserats i ett antal fall. Avgörandena har inte enbart varit fråga om tillämpning av reglerna i 57 kap. IL, utan också möjligheten att underlåta uttagsbeskattning vid överföring av tillgångar mellan fåmansföretag enligt 23 kap. IL.

Fallen är *RÅ 1997 ref 48 I* (överlåtelse av aktiepost), *II* (överlåtelse av fastighet) och *RÅ 1997 not 122* (överlåtelse av fastighet). I det första fallet skulle det nya företags verksamhet komma att avse innehav och förvaltning av en värdemässigt betydande aktiepost som tidigare innehafts av det överlåtande företaget. HFD menade att det fick antas att anknytningen mellan aktieinnehavet och det överlåtande företags rörelse skulle komma att bestå efter överlåtelsen. Rekvisitetet ”samma eller likartad verksamhet” skulle därmed komma att vara uppfyllt. I ”fastighetsfallen” skulle det förvärvande företags verksamhet bestå i att inneha och förvalta de fastigheter som de överlåtande företagen bedrev sin verksamhet i. Rekvisitetet ansågs uppfyllt även i detta fall, med motiveringen att fastigheterna även efter överlåtelsen skulle användas i de överlåtande företags verksamheter.

I avgörandet *RÅ 1999 ref 28* var det fråga om två aktiebolag som bedrev finansiell verksamhet med från varandra skilda inriktningar. Enligt HFD åsyftar rekvisitetet en situation där hela eller delar av en verksamhet överförs mellan två fåmansföretag och att verksamheten i det nya företaget skall ligga inom ramen för den verksamhet som bedrivs i det gamla företaget. I det aktuella fallet ansågs inte verksamheterna vara av samma eller likartat slag.

I *RÅ 2007 not 66* ansågs det faktum att det ena företaget var franchisetagare till det andra inte att det förelåg samma eller likartad verksamhet. Därmed ansågs inte reglerna i 57 kap. IL tillämpliga. Skatterättsnämnden menade att det av rättspraxis framgår att bestämmelsen i huvudsak tar sikte på sådana

fall där hela eller delar av verksamheten överförs från ett fåmansföretag till ett nytt sådant. Inte heller det faktum att bolagets verksamhet bedrevs i form av franchising påverkade nämndens uppfattning att det inte förelåg ett förhållande varigenom bolagen skulle anses bedriva samma eller likartad verksamhet. HFD fastställde nämndens förhandsbesked.

HFD verkar i det första fallet ha nöjt sig med att konstatera att det existerade en anknytning mellan det överlåtande företags rörelse och aktieinnehavet i det andra företaget. Enligt min mening är det tveksamt om ställningstagandena är förenliga med den normala språkliga innebörden av ”samma eller likartad verksamhet”, men rekvisitet är relativt allmänt formulerat och bör därmed kunna inrymma en tolkning med innebörden att det nya företaget bedriver *någon* av de verksamheter som tidigare bedrivits av det första företaget. I enlighet med vad HFD uttalade i RÅ 1999 ref. 28 kan jag inte se att överföring av verksamhet skulle vara den enda situation där rekvisitet kan bli tillämpligt. Även likartade verksamheter skulle kunna medföra tillämpning. Varken i avgörandet från 1999 eller i det från 2007 ansågs dock verksamheterna i de olika företagen tillräckligt likartade. Onekligen fanns det ju ett samband mellan företagen såtillvida att det ena var franchisetagare till det andra, men det är ju faktiskt en helt annan sak än att de skulle anses bedriva likartade verksamheter. I RÅ 2010 ref. I-V klargjorde HFD att beroende på vilka aktier som ska bedömas kan jämförelsen utgå från verksamheten i det överlåtande företaget eller i det förvärvande företaget. Lagtexten innehåller enligt domstolen inte någon begränsning i detta avseende. Att en jämförelse kan avse båda fallen menade HFD vara i linje med lagstiftningens syfte som innebär att det inte ska vara möjligt att undgå de särskilda fåmansföretagsreglernas rättsverkan genom att överlåta hela eller delar av verksamheten till ett annat företag som ägs av den skattskyldige eller närstående samtidigt som den samlade verksamheten fortsätter, prop. 1989/90:110 del 1 s. 468 och 703 f. Av målen framgår också att utgör aktierna kvalificerade andelar avser det all verksamhet i bolaget. Detta gäller också om det bara finns pengar eller värdepapper kvar i bolaget eller om det endast är pengarna som flyttas. Allt som har upparbetats under tid ägaren varit verksam i betydande omfattning är delar av samma verksamhet. Huruvida det är den "aktiva" eller den "passiva" delen som flyttas saknar betydelse.

HFD avgjorde i slutet av 2012 ytterligare ett antal klargörande förhandsbesked. I ett av dem, fastställt av HFD i **4008-12**, hade en person varit verksam i betydande omfattning i ett dotterbolag och var sedan verksam i betydande omfattning i ett nytt AB. Uppkommen kapitalvinst ansågs hänförlig till kapital som genererats och hänförligt till personens arbetsinsatser i bolaget. Därmed fick verksamhet motsvarande den som bedrevs i det förstnämnda bolaget anses ha förts över till det andra bolaget. När sedan del av kapitalet ifråga vidareförts i olika led får på

motsvarande sätt de mottagande bolagen anses bedriva en verksamhet som ytterst härrör från det första bolaget. Av det anförda följer enligt nämnden att bolagen ska anses bedriva samma eller likartad verksamhet. Den omständigheten att den verksamhet som bedrevs i det ena bolaget är av annat slag än den som bedrevs i det andra bolaget skulle inte medföra någon annan bedömning. Med andra ord består kapitalsmitta även i en sådan situation. Avgörandet är i linje med HFD:s tidigare och tydliga uppfattning att likvida medel som förs vidare är en del av en verksamhet. Sambandet, eller kapitalsmittan, kan uppenbarligen inte heller brytas eller botas även om det bedrivs en faktisk verksamhet i det andra bolaget som är skild från verksamheten i det första.

I förhandsbeskedet 112-11/D, fastställt av HFD i **1959-12**, gällde frågan om fåmansföretag bedriver samma eller likartad verksamhet i lagens mening fast något ägarsamband mellan företagen inte föreligger. För att fåmansföretag skall anses bedriva samma eller likartad verksamhet ansågs det krävas att ett ägarsamband måste föreligga. Ordalydelsen i 57 kap. 4 § 1 st. 1 p. IL ger inte direkt uttryck för krav på ett sådant ägarsamband. Nämnden motiverade istället denna tolkning utifrån syftet med lagstiftningen, Sett mot det övergripande syftet med lagstiftningen, att motverka att andelsägare eller närstående personer kan ta ut arbetsinkomster som lägre beskattad utdelning eller kapitalvinst, torde bestämmelsen kunna tolkas så att den förutsätter ett ägarsamband med det bolag som jämförelsen av verksamhet görs med. Bestämmelsen tar sikte inte bara på förhållandena under beskattningsåret utan också under de fem föregående beskattningsåren. Enligt nämndens mening borde upphört ägande få genomslag vid bedömningen av karaktären på aktierna först när tidsperioden löpt ut. Även i förhandsbeskedet 25-12D prövades det eventuella kravet på ägarsamband. Lagtexten ger som ovan angetts inte klart uttryck för att ett sådant ägarsamband är ett krav för att bestämmelsen ska kunna tillämpas, men nämnden utläste ändå alltså ett sådant mot bakgrund av det övergripande syftet med lagstiftningen. I detta fall fanns inget sådant ägarsamband. Av detta följde att aktierna inte kunde anses utgöra kvalificerade andelar. HFD instämde i detta genom **4009-12**.

Förhandsbesked 49-11/D avsåg frågan om fåmansföretag bedriver samma eller likartad verksamhet när det överlåtande företaget under tre år inte utgjort fåmansföretag. HFD anförde i domen, **6639-11**, att i och med att kapital tillförts genom en tidigare avyttring får en del av verksamheten anses ha övertagits och bolagen kom därför att bedriva samma eller likartad verksamhet i den mening som avses i 57 kap. 4 § första stycket 1 IL, jfr HFD 2011 ref. 75. Vid tillämpningen av bestämmelsen ansågs det sakna betydelse att det förvärvande bolaget under en period haft andra ägare och inte heller hela tiden varit ett fåmansföretag. Bedömningen skall nämligen ske för det aktuella beskattningsåret. I likhet med nämnden ansåg HFD därför att andelarna ändå var kvalificerade. Enligt min

mening är denna tolkning också helt förenlig med lagtexten.

P.g.a. verksamhetskravets utformning kunde reglerna ursprungligen förmodligen inte kunnat tillämpas på *dödsbon*, även om den avlidne varit verksam i betydande omfattning. Konsekvenserna av detta har diskuterats av Pelin i SN 1994 s. 663. Sedan inkomståret 1996 skall dock aktien anses kvalificerad även hos ett dödsbo om den avlidne varit kvalificerad ägare, 57 kap. 4 § IL. När det gäller andelar som övergår till närstående genom arv eller gåva har jag i tidigare upplaga uttryckt det som naturligt att eventuell kvalifikation följer med. Rättsläget kan vid närmare analys enligt min mening emellertid anses ha varit oklart i fråga om arv, vilket beror på lagtextens formulering. Den person som arvtagaren var närstående till är inte längre i livet och den nye ägaren har bokstavligen talat inte någon närstående. Å andra sidan har den nye ägaren under den föregående femårsperioden haft detta. Samma problem uppkommer om den närstående relationen upphör genom t.ex. skilsmässa. Frågan är även här om den femåriga karantänen då gäller enbart ”verksamhetskravet” eller även ”närståenderelationen”. Frågan uppmärksammades i SOU 2002:52 och ett förtydligande på denna punkt föreslogs med innebörd att karantänen skulle omfatta både och. Någon lagändring har dock ännu inte skett men frågorna har nu fått sitt svar i ett avgörande från *RÅ 2007 ref 81*. HFD slog fast att lagtexten skall uppfattas så att det är tillräckligt att verksamheten bedrivits under beskattningsåret, eller den föregående femårsperioden, av någon som vid själva verksamhetstidpunkten omfattades av närståendekretsen. På aktier som övergått till ej närstående person, t.ex. genom föreskrift i *testamente*, blir dock reglerna helt klart inte automatiskt tillämpliga. Här krävs att den nye ägaren själv eller närstående till denne uppfyller verksamhetskravet.

Innebörden av verksamhetskravet har utvecklats i prop. 1989/90:110 s. 703:

”En person skall alltid anses verksam i betydande omfattning i ett företag om hans arbetsinsatser har stor betydelse för vinstgenereringen i företaget. Till denna grupp av kvalificerat verksamma hör naturligtvis företagsledare och andra högre befattningshavare. I mindre företag kan arbetsledare och ibland även anställda utan någon ledarbefattning räknas till samma kategori. Detta gäller särskilt i sådana fall där delägarna kan anses bedriva en gemensam verksamhet. Det behöver inte vara fråga om ett heltidsarbete utan arbetsinsatsen måste ses i relation till företagets omfattning och övriga omständigheter. En styrelsemedlem som inte utför kontinuerligt arbete kan dock inte utan vidare anses kvalificerat verksam, även om han gjort enstaka insatser av stor betydelse t.ex. för att skaffa en viktig order till företaget.”

Enligt RSV S 2001:19 kan i vissa företag även anställda utan arbetsledande befattningar räknas som verksamma i betydande omfattning:

”Så är fallet om deras arbetsinsatser, till följd av företagets organisation och verksamhet, har stor betydelse för vinstgenereringen i företaget. Detta gäller exempelvis då delägarna gemensamt bedriver sådan verksamhet som bygger på personliga arbetsinsatser, t.ex. konsult- och kunskapsföretag. Anställda utan ledarbefattning i företag med annan verksamhet som genom sin anställning förvärvat en mindre del av andelarna i företaget bör dock inte anses verksamma i företaget i betydande omfattning. Motsvarande bedömning kan göras vid innehav av andra

finansiella instrument än aktier. Om det genom bolagsavtal eller på annat liknande sätt finns möjlighet för delägaren att tillgodoräkna sina andelar en individuell andel i bolagets sparade eller löpande årsvinst bör sådana ägare i regel anses verksamma i betydande omfattning oavsett ägandets storlek."

Rekvisitet har belysts och preciserats genom ett antal avgöranden i HFD. Utgångarna är enligt min mening i god överensstämmelse med regelsystemets allmänna syfte och har visat stor följsamhet till de ovan angivna förarbetsuttalandena.

Rättsfallet om den "passive revisorn", *RA 2002 ref 21*, rörde sig om en person som köpte en mindre koncern innehållande ett försäljningsbolag och ett tillverkande bolag. För ändamålet bildades ett investmentbolag med 50 000 kronor i aktiekapital. Revisorn var ensam ägare och ende ordinarie styrelseledamot i alla tre bolagen. Efter en tid började revisorn som företagsledare och fram till dess hade förre ägaren agerat som företagsledare. Efter ett par månader sålde revisorn sina aktier i moderbolaget för 3 050 000 kronor. Reavinsten på 3 miljoner kronor togs av revisorn upp i inkomstslaget kapital. HFD gav den skattskyldige rätt och fann i likhet med kammarrätten att reavinsten i sin helhet skulle tas upp i kapital. Mot bakgrund av de ovan nämnda förarbetsuttalandena "och med hänsyn särskilt till det grundläggande syftet bakom bestämmelserna – att motverka att arbetsinkomster tas ut i form av lägre beskattad realisationsvinst m.m. i stället för som lön" fann HFD att omständigheterna i fallet var sådana att han inte kan anses ha varit verksam i betydande omfattning i den mening som avses i lagtexten. Den omständigheten att han har haft den ställning han har haft i företaget föranledde enligt HFD inte annan bedömning.

RA 2002 not 140 gällde försäljning av aktier i ett byggnadsbolag. En ägare till 1/3 av aktierna hade tio dagar före aktieavyttringen sålt ett antal omsättningsfastigheter från en byggnadsrörelse till bolaget för ca 10 miljoner kr under marknadsvärdet. Ägaren ansågs inte själv verksam i betydande omfattning, utan reavinsten ansågs hänförlig till fastigheternas övervärden. Verksamheten i bolaget bedrevs dock av söner till ägaren vilket därför enligt närståenderegeln istället gjorde ägarens aktier i bolaget kvalificerade. Sönerna ansvarade själva för bolagets skötsel.

I *RA 2004 ref 61* var fråga om en ägare av aktier i ett fåmansföretag, som bedrev kapitalförvaltning. X ägde ca 12 % av aktierna i det börsnoterade bolaget Y AB. Han avsåg nu att sälja aktierna till ett av honom helägt nybildat bolag, Z AB. X skulle i Z AB vara en av tre styrelseledamöter och ensam firmatecknare. Z AB:s enda verksamhet var förvaltningen av aktierna i Y AB och X insatser i Z AB för förvaltningen av aktierna i Y AB skulle enligt förutsättningarna i förhandsbeskedet vara av ytterst begränsad omfattning. SRN fann att aktierna inte kunde anses som kvalificerade med följande motivering: "Med hänsyn till vad som upplysts om den planerade verksamheten och X:s förväntade arbetsinsatser i Z AB samt med beaktande av uppgifterna i övrigt finner nämnden att omständigheterna är sådana att han inte kan anses bli verksam i betydande omfattning i Z AB i den mening som avses i 57 kap. 4 § IL (jfr *RA 2002 ref. 21*)." HFD gjorde samma bedömning som SRN.

Även i rättsfallet *RA 2005 not 125* var det fråga om verksamhet i ett förvaltningsföretag. A AB ägde aktier i X AB, vilka förvärvats från A och i vilket bolag A vara verkställande direktör vid förvärvstillfället. Vidare hade A AB aktier i två andra onoterade bolag samt andelar i en utländsk

fond. Det fanns också en sidoverksamhet i form av båtuthyrning som aldrig blev lönsam, varför verksamheten avvecklades efter två år. Sökanden uppgav att han i princip inte ägnade någon tid åt A AB mer än vad som krävdes av rent legala skäl. Han var ordförande i styrelsen och hustrun ledamot, men administrationen sköttes av redovisningsbyrå. SRN fann att A inte heller innehåft en aktiv ställning i något av förvaltningsbolagets ägda bolag och att aktierna inte kunde anses kvalificerade. Motivering var densamma som i ref.61. Efter överklagande till HFD fastställdes förhandsbeskedet.

I *RA 2004 not 162* var det också fråga om förvaltningsverksamhet. S ägde 75 procent av aktierna i C AB och hans hustru C resterande 25 procent. S. var styrelseledamot och VD i bolaget och hans hustru likaså styrelseledamot. Verksamheten i bolaget bestod i förvaltning av drygt 70 procent innehav i ett börsnoterat fastighetsbolag, förvaltning av vissa onoterade aktier, handel med värdepapper genom förvaltningsuppdrag hos fondmäklare. Dessutom förvaltades onoterade aktier i dotterbolag, varav endast ett bedrev någon verksamhet av ytterst begränsad omfattning och inskränkte sig till inköp av fyra bilar. S. var heltidsarbetande VD i det börsnoterade fastighetsbolaget och hans arbetsinsats i C AB inskränkte sig till sedvanligt styrelsearbete. Även C hade annat heltidsarbete och hennes arbetsinsats var också begränsat till sedvanligt styrelsearbete, vilket beräknades till för båda makarna ca 20 timmar vardera per år. SRN fann att ingen av makarna var verksam i betydande omfattning och hänvisade till vad som upplysts i målet rörande makarnas arbetsinsatser och uppgifterna i övrigt. HFD gjorde samma bedömning som SRN.

I *RA 2007 ref 15* prövades rekvisitet när verksamheten bestått av fastighetsförvaltning och arbetsinsatsen endast omfattat ett fåtal timmar, av den skattskyldige uppskattat till 2,5 timmar per år.

I *RA 2009 not 68* ansågs återigen en person inte verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag när verksamheten i företaget bestod i värdepappersförvaltning av viss omfattning. I målet ägde en person samtliga aktier och var ensam styrelseledamot i ett bolag som enbart bedrev kapitalförvaltning. Sedan år 2003 hade verksamheten endast bestått av värdepappersförvaltning som hade skötts av personen. Arbetsinsats hade understigit 10 timmar per år och bestått i köp och försäljning av noterade värdepapper. Antalet transaktioner per räkenskapsår hade varierat mellan 17 och 52 stycken.

I *RA 2007 not 94* ansågs samtliga delägare i ett konsultföretag med 117 ägare som deltog i den direkta konsultverksamheten, oavsett arbetsuppgifternas karaktär, verksamma i betydande omfattning. Totalt fanns det 120 anställda. Bland aktieägarna fanns styrelsemedlemmar och bolagets övriga ledning t.o.m. avdelningschefsnivå, gruppleddare och ansvariga för större uppdrag, uppdragsansvariga som på årsbasis omsatte mindre än 500 000 kr, handläggare knutna till olika uppdrag samt anställda med administrativa arbetsuppgifter. Domstolen gjorde ingen åtskillnad mellan de olika grupperna av anställda. Eftersom samtliga delägare som deltog i den direkta konsultverksamheten tillsammans innehade andelar som översteg 50 procent av rösterna för samtliga andelar, ansågs bolaget utgöra ett fåmansföretag vid tillämpning av. Delägarnas andelar ansågs också därför vara kvalificerade enligt 57 kap. 4 § IL.

Uttrycket verksam i "företaget" skall förmodligen tolkas strikt. Därför inryms inte fall där verksamhet har bedrivits i enskild verksamhet innan denna har ombildats till fåmansföretag, *RA 1999 not 87*.

Som framgått kan inte reglerna kringgås genom att fördela verksamhet och

ägande mellan olika företag inom exempelvis en koncern. Före 1996 jämfördes med verksamhet i fåmansföretaget verksamhet i ett annat företag i samma koncern. Sedan 1996 är detta utvidgat till att avse alla fall av indirekta äganden (se ovan). Observera dock att lagtextens ordalydelse numera inte fångar upp dotterbolagsägares verksamhet i moder- eller systerföretag. Det är osäkert om detta varit avsikten eller är följden av ett misstag från lagstiftarens sida, se vidare *Tjernberg, Fåmansaktiebolag* s. 249 f och SOU 2002:52 s 283.

Enligt 57 kap. 6 § IL skall bestämmelserna även tillämpas efter det att ett företag upphört att vara fåmansföretag, dock endast i fråga om aktier som ägdes vid övergången eller förvärvats med stöd av dessa aktier, t.ex. vid fondemission. Detta gäller längst under fem beskattningsår efter det år då företaget upphörde att vara fåmansföretag.

Enligt äldre praxis godtogs i princip att *ombildning* sker från enskild firma till aktiebolag utan att uttagsbeskattning enligt tidigare 22 § anv. 1, 4 st. KL skulle ske i den enskilda näringsverksamheten. Detta även i fall där avsikten var att strax därefter sälja aktierna med vanlig kapitalvinstbeskattning, *RÅ83 I:35*. En förutsättning var bl.a. att tillgångarna överfördes till bokförda värden och att ägaridentitet förelåg. En av anledningarna till att detta accepterats var att överföring skett till den dubbelbeskattade sfären, och att en eventuell realisering av de skattemässiga övervärdena därmed kommer att ske i aktiebolaget. Synsättet accepterades av HFD även i *RÅ 1991 not 217*. Målet gällde ett förhandsbesked avseende 1991 års taxering. Om aktiebolaget sedan säljs omedelbart efter ombildningen, utan att verksamhet påbörjats i aktiebolaget, kunde förmodligen inte reglerna i 3 § 12 mom. SIL tillämpas. En enskild firma innefattas ju inte i definitionen för fåmansföretag, och aktieägaren hade inte hunnit vara verksam i det nybildade aktiebolaget. Se om denna frågeställning föregående upplaga av denna bok.

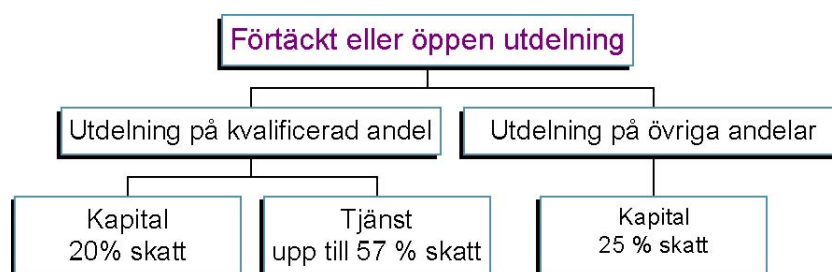
Genom införandet av underprisreglerna 1999 har dock förutsättningarna förändrats. Numera är en förutsättning för underlåten uttagsbeskattning, att samtliga aktier i det förvärvande aktiebolaget uppfyller kvalifikationskravet. Det går således i en situation som den beskrivna inte att undvika såväl uttagsbeskattning som 3:12-beskattning.

Reglerna är inte tillämpliga på andelar i handelsbolag, se dock avsnitt 5 nedan.

En fråga som länge diskuterades var vad som gällde i de fall när en aktieägare var verksam i ett *handelsbolag* i vilket aktiebolaget ägde andelar, den s.k. Helsingborgsmodellen. Det hävdades från Skatteverkets sida att det i flertalet fall borde innebära att aktieägaren var verksam i handelsbolaget för aktiebolagets räkning. Anledningen skulle vara att handelsbolagets inkomst beskattas hos aktiebolaget och att verksamheten därför torde jämföras med verksamhet i aktiebolaget, se diskussion i bl.a. prop. 1995/96:109 s. 68 f., Svensson, B i SN 1995 s. 621 f., Tjernberg i SN 1996 s. 97 ff. och *Fåmansaktiebolag* s. 254 f. samt Pålsson i SN 1997 s. 44 f. I *RÅ 2001 ref 5* slog HFD fast att situationen inte omfattades av ordalydelsen. Hade lagstiftaren önskat att dessa fall säkert skulle omfattas borde alltså det utvidgade verksamhetskriteriet inte inskränkts till att omfatta de fall företaget äger aktier i annat *fåmansföretag* vari verksamheten

bedrivits. Avgörandet ledde omgående till en stoppskrivelse, i februari 2001, från regeringen i vilken det förklarades att en lagändring skulle ske med innebörden att även verksamhet i indirekt ägt fåmansägt handelsbolag skulle leda till kvalifikation. Så är sedan dess fallet i lagtexten.

2 Utdelning, allmänt

Schema för beskattning av utdelning på onoterade andelar.

Andra ledet i en dubbelbeskattning av aktiebolag innebär att utdelning som aktieägare får skall tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital.

Civilrättsligt uppställs i 12 kap. ABL begränsningar för hur mycket av bolagets kapital som får delas ut till aktieägarna (*lovlig utdelning*). Utdelning som överskrider det fria egna kapitalet brukar benämnas *olovlig utdelning*, för vilken i princip återbetalningsskyldighet till bolaget föreligger enligt 12:5 ABL. I aktiebolag med ett fåtal ägare aktualiseras dock av förklarliga skäl återbetalning först i samband med en eventuell konkurs. I annat fall finns normalt ingen aktieägare med önskan att kräva återbetalning, under förutsättning att utdelningen kommit alla ägare till del. ABL innehåller också regler för hur beslut om utdelning skall fattas för att vara formellt riktig (*öppen utdelning*). En informell utdelning,

eller *förtäckt utdelning* som den brukliga termen är, föreligger så snart värdet av aktiebolagets prestation i samband med en transaktion till förmån för aktieägaren avviker från värdet av aktieägarens prestation. Förtäckt utdelning är inte direkt reglerad i aktiebolagslagen men har accepterats i vissa fall i bolagsrättslig praxis.

Enligt ABL skall beslut om utdelning fattas på ordinarie bolagsstämma och grunda sig på fastställd resultat- och balansräkning. I den aktiebolagsrättsliga litteraturen anses utdelning i vissa fall kunna beslutas även på extra bolagsstämma. De formella utdelningsreglerna har karaktären av minoritetsskyddsregler och kan åsidosättas om alla aktieägare är ense.

Enligt *RA 2009 ref 68* ska givaren inte beskattas för utdelningen på kvalificerade aktier som betalas ut till en inskränkt skattskyldig mottagare sedan den kvalificerade ägaren har gett bort utdelningsrätten. Det är i linje med tidigare praxis, *RA 2006 ref 45*, där HFD slagit fast att om en aktieägare som gåva ger bort rätten till utdelning avseende aktier i ett börsnoterat bolag (avstämningsbolag), är det mottagaren och inte givaren som ska ta upp utdelningen till beskattning. Fåmansföretagsdelägaren går inte miste om något sparad utrymme för utdelning som beskattas med 20 procent enligt 57 kap. 12 och 13 §§ IL även om aktierna ger utdelning under den period då utdelningsrätten tillkommer någon annan.

Aktiebolagsrättsligt kan även frågan uppkomma om utdelningen är lovlig eller olovlig. Har man kunnat konstatera att förtäckt utdelning civilrättsligt är för handen, har det emellertid hittills för skatterättens del i princip saknat betydelse om den varit lovlig eller ej. Den förtäckta utdelningen har i bägge fallen ansetts kunna bli föremål för beskattning. Utdelningen hänförs till inkomstslaget kapital. Eventuellt kan även reglerna i 57 kap. IL bli tillämpliga.

De särskilda reglerna som finns i 57 kap. IL har utformats mot bakgrund av att utdelningsalternativet numera ställer sig fördelaktigare i skattehänseende än lönealternativet. Före skattereformen var det snarare tvärtom. Det är nu därför snarare möjligt att en civilrättsligt olovlig utdelning skatterättsligt skulle kunna betraktas som utdelning. Särskilt om den olovliga utdelningen i själva verket kan anses vara ersättning för arbetsinsats. Möjligen skulle då istället förtäckt lön anses vara för handen, och beskattning ske i inkomstslaget tjänst enligt vanliga regler, utan att tillämpning av 57 IL skulle behöva ske. Det är mer tveksamt om resonemanget kan tillämpas på en förtäckt utdelning som ligger inom ramen för vad som civilrättsligt lovligt kunnat utdelas.

Före inkomståret 1994 räknades som utdelning även utbetalning i samband med *nedsättning* av aktiekapitalet eller reservfonden i ett bolag, eller *utskiftning* vid bolagets likvidation samt *fusionsvederlag*, 3 § 1 mom. 3 st. SIL (SFS 1991: 1833). Numera räknas fortfarande som utdelning återbetalning i samband med minskning av aktiernas nominella belopp eller vid nedsättning av överkursfonden, 42 kap. 17 § IL. Har minskning av aktiekapital skett genom indragning av aktier anses normalt

avyttring ha skett. För fåmansföretag räknas dock även detta som utdelning, 57 kap. 2 § IL. Utskiftning vid *likvidation* eller *fusion* behandlas i fortsättningen inom kapitalvinstsystemet.

3 Utdelning på kvalificerade andelar - gränsbelopp med lönesumma

Utdelning som överstiger ett gränsbelopp skall beskattas hos mottagaren som en särskild intäktspost i inkomstslaget tjänst, 57 kap. 7 § IL, benämner jag i fortsättningen *överskjutande utdelning*.

Enligt tidigare regler fick den skattskyldige ett gränsbelopp motsvarande anskaffningsvärdet på aktierna + lönesumman beräknad på visst sätt multiplicerat med SLR + 7 procent (före 2004 + 5 procent). Även sparad utdelning räknades upp med motsvarande procentsats.

Enligt en schablonregel får gränsbeloppet sedan inkomståret 2012 sättas till 275 (för inkomståret 2006 gällde 150, för inkomståren 2007 och 2008; 200 och för 2009-2011; 250) procent av inkomstbasbeloppet (IBB) året före beskattningsåret. Vid utdelning under inkomståret 2013 motsvarar detta $2,75 \times 56\,600 = 150\,150$ kr (vid utdelning under 2012 var gränsbeloppet att använda 143 275 kr). Schablonbeloppet skall vid flera ägare fördelas med lika belopp på andelarna i företaget. Utdelning som understiger schablonbeloppet får sparas till kommande år. Schablonregeln kan inte kombineras med lönesummeregeln.

Skatteverket har uppmärksammat att det förekommit skatteplanering med hjälp av förenklingsregeln, prop. 2011/12:1 s 430. Den har i första hand gått ut på att kringgå den karenstid om fem år som gäller enligt 57 kap. 4 § IL och kan även utan ett sådant syfte medföra att betydande arbetsinkomster kommer att kapitalbeskattas till 20 procent. Efter en lagändring 1995 hävdades det i en utredning att andelarna i ett vilande företag efter karenstidens utgång inte kan vara kvalificerade på grund av att verksamheten fortsätter i ett nytt företag. De ovan beskrivna avgörandena i RÅ 2010 ref.11 visade emellertid att reglerna inte ska tolkas på detta sätt. Karenstiden slutar således inte att löpa efter fem år om verksamheten fortsätter i ett annat fåmansföretag. Enligt vad som erfarits förekom det alltså upplägg i syfte att kringgå denna konsekvens av karenstiden. Detta ska ha skett på följande sätt. A äger samtliga kvalificerade andelar i X AB. I bolaget finns en beskattad vinst på 3 miljoner kronor som A vill ta ut utan

beskattning i inkomstslaget tjänst. A bildar därför fem nya aktiebolag. Därefter överlåter han 20 procent av aktierna i X AB till vart och ett av de nya aktiebolagen för en köpeskilling som motsvarar omkostnadsbeloppet. Härfter delas vinsten i X AB om 3 miljoner kronor ut till de fem aktiebolagen. Varje bolag erhåller 600 000 kronor i utdelning. Detta kan ske skattefritt då andelarna är näringsbetingade. Varje bolag kan härfter dela ut 127 750 kronor (utdelning, 2011) motsvarande årets gränobelopp enligt förenklingsregeln eller 638 750 kronor totalt per år till A som bara beskattas med 20 procent. På fem år kan hela vinsten på 3 miljoner kronor tas ut till 20 procent skatt. Verksamheten kan under tiden fortsätta i X AB.

Regeringens ingrepp har nu lett till att schablonregeln enligt 57 kap. 11a§ IL bara får användas i ett företag per person. Skatteverket menade att ytterligare begränsning av regelns tillämplighet vore nödvändig då den föreslagna begränsningen inte förhindrar utnyttjande av förenklingsregeln inom en närståendekrets. Även indirekt ägande borde enligt Skatteverket omfattas. Regeringen ansåg dock att Skatteverkets förslag skulle leda väl långt och riskera att i inte ringa utsträckning träffa transaktioner som inte gjorts enbart i skatteundandragande syfte. Regeringen menar emellertid att den kan ompröva sin inställning om det skulle visa sig att reglerna missbrukas.

Vid tillämpning av huvudregeln är beräkningsräntan med verkan sedan 2006 höjd till SLR + 9 procent. Räntan på sparutdelningsutrymme, uppräkningsräntan, är dock sänkt dock till SLR + 3 procent. Årets gränobelopp beräknas med utgångspunkt i beskattningsåret 2013 därför till 2,75 IBB (150 150), *eller* anskaffningskostnaden för aktierna x SLR + 9 procent med tillägg av 25 procent av ett lönebaserat utrymme och ytterligare 25 procent för lönesummor överstigande 3 396 000 kr (60 x IBB). För inkomståren 2006-2008 gällde 20 respektive 30 procent.

Under vissa förutsättningar får alltså till gränobeloppet läggas en viss del av ett på särskilt sätt beräknat löneunderlag;

- 25 procent av företagets totala löneunderlag, plus
- 25 procent av det löneunderlag som överstiger 60 gånger inkomstbasbeloppet (3 396 000 kr för 2013).

För att regeln skall få användas krävs, för aktieägare som varit verksam i betydande omfattning året före beskattningsåret, att den skattskyldige eller närstående till denne under samma år från företaget eller dess dotterföretag erhållit kontant lön av en viss omfattning. Det ställs inget krav på att den närstående har varit ägare i företaget.

Lönebaserat utrymme skall beräknas om aktieägaren eller någon närstående året före beskattningsåret fått kontant lön från företaget eller dess dotterföretag som inte understiger det lägsta av (för inkomståret 2013);

- 6 IBB (339 600 kr) med tillägg för 5 procent av hela löneunderlaget i företaget och i dess dotterföretag, eller 10 IBB (566 000 kr). Maxtaket var 15 IBB inkomståren 2006-2008.

Skattepliktiga förmåner och kostnadsersättningar får till skillnad från före 2006 inte räknas med. Inför förändringarna år 2006 hade lagstiftaren som utgångspunkt att förenkla tillämpningen av lönesummeregeln och införa bestämmelser som innebar att de företag som har många anställda och därigenom höga lönesummor i praktiken inte kom att beskattas i inkomstslaget tjänst för utdelning eller kapitalvinst. Denna utgångspunkt har sin grund i att den vinst som uppkommer i ett stort företag karaktäriseras som en kapitalvinst och inte som en arbetsinkomst för aktieägaren. I ett enmansföretag förhåller det sig annorlunda eftersom vinsten i denna typ av företag regelmässigt uppkommer genom den skattskyldiges egen arbetsinsats

Löneunderlaget beräknas med utgångspunkt i den sammanlagda kontanta lön som har utgått till anställda i företaget och dess eventuella dotterföretag. Även ersättning till aktieägare som reglerna i 57 kap. IL är tillämpliga på får med verkan sedan inkomståret 2006 medräknas. Lön som täcks av lönebidrag e.d. får inte inräknas. I förtydligande syfte ändrades detta i utskottet så att ”ersättning som täcks av ett statligt bidrag för lönekostnader” inte får beaktas, SkU 1993/ 94:25 s. 75.

Även ersättning till anställda i dotterföretag kan alltså ingå. Är dotterföretaget inte helägt skall ersättningen proportioneras i förhållande till moderföretagets ägarandel i dotterföretaget. Inget sägs uttryckligen om hur liten ägarandel som godtas. Förmodligen krävs att ett civilrättsligt koncernförhållande föreligger, vilket för aktiebolagens del normalt innebär att kraven i 1:5 ABL måste vara uppfyllda (normalt > 50 % av rösterna). Det finns dock inget krav på att dotterföretaget skall vara ett fåmansföretag. HFD har konstaterat att löner som utbetalats till anställda i ett underliggande kommanditbolag inte får tillskrivas det ägande aktiebolaget, trots att aktiebolaget är skattesubjekt för handelsbolagets verksamhet, *RA 1998 not 265*. Observera att den ändrade koncerndefinitionen i ABL kan innebära att dotterföretag har dubbla koncerntillhörigheter. Det innebär att löner i ett dotterföretag kan tillgodoräknas aktier i två olika moderbolag vid beräkningen av löneunderlaget, givetvis efter proportionering.

Detta klargjordes av HFD i *RA 2004 ref 80*. Enligt definitionen för koncern i 1 kap. 5 § ABL kan koncern, förutom i huvudfallet, även föreligga om ett bolag äger aktier i ett annat bolag och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i styrelsen. Ett och samma bolag kan därför komma att ingå som ett dotterbolag i två olika koncerner. Det skattemässiga koncernbegreppet bygger på det aktiebolagsrättsliga även när detta inte är direkt utsagt i lagtexten. Före inkomståret 2006 var rättsläget oklart om vad gällde i de fall dotterföretagsaktierna inte ägts under hela året före beskattningsåret. Varken lagtext eller

förarbeten gav entydigt svar, vilket innebar att flera olika tolkningar kan ha varit möjliga. En ändamålsenlig tolkning bör ge vid handen att endast löneutbetalningar som skett under tiden koncernförhållandet varit uppfyllt får beaktas. Så regleras också frågan i lagtexten, 57 kap. 17 § IL, med verkan sedan inkomståret 2006. Det kunde dock knappast krävas, såsom lagtexten var utformad, att ägarförhållandet i dotterföretaget bestod vid moderbolagets utdelningstillfälle.

Motsvarande problematik fanns före inkomståret 2006 när det gällde att fastställa löneunderlaget i direkt ägda bolag som inte ägts hela året före beskattningsåret. Med verkan sedan 2006 kom att gälla att aktierna skall ha ägts vid årets ingång, 57 kap. 16-19 §§ IL. Det skulle kunna leda till ett missat år om andelar överförs benefikt. I *RA 2007 ref 81* fastslog emellertid HFD att det med tanke på den allmänna regeln om kontinuitet i 44 kap. 21 § IL, och regeln för sparutdelningsutrymme i 57 kap. 14 § IL, skulle te sig överraskande och materiellt otillfredsställande om det lönebaserade utrymmet för överlåtelseåret inte skulle få utnyttjas. Mot bakgrund av regleringen i övrigt vid benefika förvärv ansåg HFD att lönebaserat utrymme inte skulle gå förlorat av den anledningen att barnen vid ingången av året ännu inte tillskiftats andelarna.

Givetvis måste alltså en proportionering ske utifrån moderbolagens ägarandel. Innan 2012 skilde sig reglerna för ägande del av året mellan direkt respektive indirekt ägande. Vid direkt ägande har det tidigare räckt att äga andel en enda dag under året för att få rätt till löneunderlaget för hela året.

Det fanns alltså en möjlighet att utnyttja löneunderlag dubbelt för att erhålla ett högre gränsbelopp. Detta kunde ske genom att strax före årsskiftet förvärva bolag som endast innehöll aktiekapital och höga löneunderlag. Se prop. 2011/12:1 s. 438 för närmare beskrivning och beräkningsexempel.

Sedan 1 januari 2012 gäller dock samma regler vid direkt och indirekt ägande. Löneunderlag får numera bara tillgodoföras för tid man varit ägare till bolaget, direkt eller indirekt, 57 kap. 16 § 3 st. IL. De nya reglerna trädde ikraft den 1 januari 2012 men omfattar löner som utbetalts under 2011 eftersom gränsbeloppet för 2012 baseras på utbetalade löner under för 2011.

I 2012-06-15, *mål nr 7748-11*, diskuterade HFD hur fördelning av löneunderlag i ett kommanditbolag skulle ske. I kommanditbolaget fanns en komplementär, AB B samt 34 st ytterligare aktiebolag som kommanditdelägare. Varje AB ägdes av en i kommanditbolaget anställd och verksam advokat. Komplementären AB B ägdes i sin tur också av advokaterna som var anställda och verksamma i kommanditbolaget. Ägarskapet i AB B skedde antingen direkt eller genom egna aktiebolag. AB B har genom avtal med övriga delägare i kommanditbolaget det bestämmande inflytandet och kommanditbolaget var således att betrakta som ett dotterbolag till AB B. De sista två räkenskapsåren hade inkomstfördelningen skett med 25 procent till AB B och 75 procent till de bolag som är kommanditdelägare. När dotterföretaget är ett KB eller ett HB, kan enligt HFD ägarandelen inte utan vidare härledas ur storleken på insatserna. Enligt HFD indikerar uppgifterna om fördelningen av det årliga resultatet (25/75) något helt annat än vad som följer av insatsernas storlek. I underlaget som HFD hade tillgång till fanns inte något bolagsavtal eller annan överenskommelse som kan belysa vad som avtalats mellan

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

bolagsmännen, dock menade HFD att det var klart att det inte fanns grund för att knyta ägarandelen till storleken på insatserna.

I RÅ 2007 ref 59 ansågs det inte strida mot EG-fördraget att i löneunderlaget inte räkna med löner till anställda i svenskt fåmansaktiebolags filial i tredje land (Ryssland). Förhandsavgörande inhämtades i denna del från EG-domstolen (C-102/05). Däremot konstaterade HFD, utan att fråga EG-domstolen, att det svenska företaget fick räkna med löner i en belgisk filial.

Löneunderlaget utgjordes t.o.m. inkomståret 2006 av den del av lönesumman som överstiger ett belopp motsvarande 10 gånger det basbelopp som gällde året före beskattningsåret. Sedan 2007 är denna gräns borttagen och beräkning får ske från första lönekronan. Underlaget fördelas med lika belopp på aktierna i företaget.

Exempel inkomståret 2013:

Vid total lönesumma i ett företag (inklusive ägarlön) på 400 000 kr måste ägaren ta ut en egen lön på minst 359 600 kr (6 IBB + 20 000) för att få lönebaserad utdelning. Vid anskaffningsvärde på aktierna i på 100 000 kr blir det totala gränsbeloppet följande:

$100\,000 \times (1,49\% + 9\%) = 10\,490$ kr. $25\% \times 400\,000 = 100\,000$ kr.
Totalt = 110 490 kr.

Schablonregeln ger för 2013 dock det högre 150 150 kr.

Endast s.k. normal utdelning får alltså hänföras till inkomstslaget kapital. Med verkan sedan 2006 beskattas sådan utdelning på kvalificerade andelar med 20 procent (mot tidigare till viss del skattefrihet och resten med 30 procent). Till kapital hänförligt utrymme som ej utnyttjas får sparas till kommande år, se avsnitt 7 nedan angående *sparad utdelning*.

I en trängre familjekrets bestående av *makar och barn under 18 år* skall skatten på all överskjutande utdelning beräknas som om den tagits ut av den person som varit verksam i företaget i betydande omfattning och har den största beskattningsbara inkomsten, 57 kap. 36 § IL. Det skulle annars vara alltför lönsamt att styra utdelningen till t.ex. barn som saknar andra inkomster.

Enligt ABL skall beslut om utdelning fattas på ordinarie bolagsstämma för att vara formellt riktig. Bolagsrättsligt har dock, som ovan nämnts, under vissa förutsättningar även accepterats utdelning som skett i strid mot de formella reglerna, dvs. förtäckt utdelning. Det framgår inte av lagtexten eller förarbetena om bestämmelserna i 57 kap. IL avser även förtäckt utdelning. Allt talar dock för att så är fallet. Det skulle annars vara möjligt att kringgå reglernas syfte, genom att betinga sig förtäckta förmåner av olika slag istället för att besluta om öppen utdelning. Det bör i sammanhanget påpekas att många transaktioner som har

karaktär av förtäckt utdelning tidigare beskattades i inkomstslaget tjänst genom de slopade reglerna i 32 § anv. 14 KL, se kap. 6.

Det finns som ovan nämnts möjligen en viss risk att utdelning som inte är förenlig med ABL:s regler, skatterättsligt inte betraktas som utdelning. Särskilt om det kan finnas skäl att istället betrakta den som förtäckt lön. Beskattning skulle då kunna ske i inkomstslaget tjänst utan tillämpning av de speciella reglerna i 57 IL (jfr avsnitt 2).

4 Utdelning på övriga onoterade andelar

Under vissa förutsättningar tas utdelning och kapitalvinst på onoterade andelar som inte är kvalificerade upp till 5/6, dvs. med 25 procents skatt, 48 kap. 15 a § IL. Det gäller enbart *aktier i bolag som inte är marknadsnoterade*. Definitionen i 48 kap. 5 § IL stadgar att ett bolag räknas som marknadsnoterat om någon aktie i bolaget är föremål för notering på inländsk eller utländsk börs eller annan kontinuerlig notering av marknadsmässig omsättning, som är allmänt tillgänglig. Utanför faller därmed, förutom bolag vars aktier noteras på A-listan, OTC-listan och O-listan, även bolag vars aktier noteras på jämförbara inofficiella listor. För att inte gränsdragningen skall kunna kringgåås får inte heller bolaget direkt eller genom dotterföretag äga aktier eller andelar med en röst eller kapitalandel på 10 procent eller mer i ett svenskt marknadsnoterat aktiebolag. Förhållandena avser det räkenskapsår som utdelningen avser och de fyra föregående räkenskapsåren. I andra fall av ägande anses ett kringgående ointressant eftersom utdelning på aktier i det noterade företaget då, jämfört med 24 kap. 15 § IL, skulle vara skattepliktigt för det mottagande företaget.

Den 25-procentiga beskattningen omfattar även ägande i svenska bolag som äger andelar i utländska företag, så länge inte innehavet eller röstvärdet av noterade andelar uppgår till 10 procent eller mer. Av neutralitetsskäl omfattas även fysiska personers direkta ägande av utländska onoterade andelar. Som krav ställs i det senare fallet att den utländska juridiska personen är underkastad med svenska företag jämförlig inkomstbeskattning. Utdelning på ett näringsbetingat andelsinnehav är skattebefriad om den inkomstbeskattning som skulle ha skett enligt svenska regler om inkomsten hade förvärvats av ett svenskt företag. Jämförlighetskravet presumeras vara uppfyllt ifråga om juridiska personer i ett land med vilket Sverige ingått ett avtal om undvikande av dubbelbeskattning. I övriga fall brukar i praktiken krävas att beskattning skall ha skett efter minst 15 procent på ett underlag beräknat enligt svenska regler, jfr prop. 1996/97:45 s. 58.

Andelar i privatbostadsföretag enligt 2 kap. 17 § IL omfattas inte.

5 Kapitalvinster, allmänt

De särskilda reglerna omfattar således även kapitalvinst vid försäljning av aktier, andelar, delägarätter och andra tillgångar eller förpliktelser i ett fåmansföretag.

Den kapitalvinst som ligger till grund för fördelningen vid försäljning av aktier m.m. i fåmansföretag beräknas enligt i princip samma regler som för övriga delägarätter. Först lämnas därför en kort redogörelse för dessa regler.

Sedan 1990 års skattereform saknar innehavstiden betydelse för beräkningen av den skattepliktiga vinsten. Kapitalvinstberäkning vid avyttring skall vidare göras oavsett om aktierna förvärvats genom oneröst fång (köp, byte eller därmed jämförligt sätt) eller benefikt fång (gåva, bodelning, arv eller testamente). Skattskyldigheten inträder vid *avyttringstidpunkten*, dvs. i regel dagen för bindande avtal, oberoende av om någon likvid uppbärs eller inte.

Är hela eller en del av *köpeskillingen beroende av en viss framtida händelse* flyttas beskattningstidpunkten fram till den tidpunkt då den okända delen av köpeskillingen blir känd till sitt belopp, 44 kap. 28 § IL. Principen framgår ursprungligen av praxis, *RA 1974 ref 6* och *RA 1988 ref 56*, och är numera lagfäst. Regeln tillämpas exempelvis i de fall en viss del av köpeskillingen är fast och resterande del görs beroende av framtida vinstutveckling i bolaget. Vid avyttringstillfället beräknas kapitalvinsten endast utifrån den fasta köpeskillingen oberoende av om någon likvid uppburits. Resterande belopp beskattas när det blivit känt. Inte heller i detta fall spelar tidpunkten för likvidens erläggande någon roll.

HFD fastställde 2012-11-06, mål nr 2171-12, ett förhandsbesked innebärande att tilläggsköpeskillning på aktier skulle utgöra lön för delägare som fortsatt varit anställda i avyttrad verksamhet. Den resultatbaserade tilläggsköpeskillingen skulle endast utgå på de aktier i bolaget som anställda i bolaget ägt direkt eller indirekt och som förbundit sig att fortsätta sin anställning viss tid efter det att aktierna avyttrats.

Det är endast onerösa överlåtelser som utlöser kapitalvinstbeskattning. Vid *benefika överlåtelser* gäller en kontinuitetsprincip som innebär att

inkomstbeskattning inte utlöses förrän en ny ägare gör en onerös överlåtelse. Aktien anses då förvärvad för det värde, som den tidigare ägaren skulle ha fått dra av som anskaffningskostnad om han sålt den, 44:21 IL. I vissa fall kan en överlåtelse innehålla både ett oneröst och ett benefikt moment. Understiger vederlaget för aktierna det verkliga värdet kan det föreligga ett s.k. *blandat fång*, dvs. aktierna anses förvärvade delvis genom köp och delvis genom gåva. När det gäller aktier, bostadsrätter och annan *lös egendom* tillämpas en *delningsprincip*. I fråga om fastigheter gäller en huvudsaklighetsprincip. Om vederlaget inte understiger taxeringsvärdet behandlas överlåtelsen i sin helhet som en försäljning, i motsatt fall som en gåva.

I *RÅ 1943 ref 9* hade en son köpt aktier av sin far för 100 000 kr medan det verkliga värdet var 300 000 kr. Vid sonens senare försäljning av aktierna ansågs 1/3 förvärvade genom köp och 2/3 genom gåva (jfr *1988 ref 22* angående bostadsrättsandel).

Om ett blandat fång föreligger innebär detta att överlåtaren måste göra en kapitalvinstberäkning för så stor del av aktierna som anses överlåtna genom försäljning. Vid beräkningen får därvid endast motsvarande andel av anskaffningskostnaden dras av.

Som *anskaffningskostnad* för aktierna får förutom köpeskilling även räknas omkostnader vid förvärvet, såsom courtage m.m. Har aktierna förvärvats genom aktieteckning vid bolagsbildning eller nyemission räknas betalt belopp vid aktieteckningen som anskaffningskostnad, liksom bolagsbildningskostnader som erlagts av den skattskyldige. Även lämnade ovillkorliga aktieägartillskott får inräknas i anskaffningskostnaden, eftersom dessa är att likna vid rena kapitalinsatser. Villkorade aktieägartillskott kan däremot närmast jämföras med lån, i vart fall vid återbetalningstidpunkten, och får inte ingå i anskaffningskostnaden.

Aktieägartillskott blir oftast aktuellt som ett alternativ för att undanröja likvidationsplikt i ett aktiebolag. Ett ovillkorligt aktieägartillskott innebär att aktieägare vederlagsfritt tillskjuter kapital utan anspråk på återbetalning. Ett villkorat aktieägartillskott är förbundet med återbetalning ur framtida vinstmedel. Återbetalning av ett villkorat tillskott till tillskottsgivaren själv är skatterettsligt att betrakta som återbetalning av ett lån, *RÅ85 1:10*. Återbetalningen kan därför inte medföra inkomstbeskattning som utdelning hos tillskottsgivaren. Det gäller oberoende av om givaren fortfarande äger aktier eller inte i bolaget. Enligt *RÅ 1988 ref 65* gäller motsvarande resonemang också om återbetalningen görs till någon annan person som övertagit tillskottsgivarens rätt.

Civilrättsligt anses ett aktieägartillskott fullbordat redan genom en betalningsutfästelse från en aktieägare till bolaget, under förutsättning att aktieägaren är betalningsduglig. Rent teoretiskt

skulle detta kunna användas för att höja anskaffningskostnaden för aktierna och därmed också utrymmet för kapitalbeskattad utdelning/kapitalvinst. Aktieägartillskott lämnas normalt endast i obeståndssituationer, och det är osäkert vad som gäller skatterettsligt i de fall ett aktieägartillskott lämnas i syfte att höja anskaffningskostnaden utan att det är civilrättsligt motiverat.

En intressant fråga är också om ett ursprungligt villkorat aktieägartillskott kan omvandlas till ett ovillkorligt i syfte att öka anskaffningskostnaden. I *RA 2002 ref 107* och *RA 2002 not 215-216* tog HFD ställning till huruvida ovillkorliga aktieägartillskott under vissa omständigheter kunde beaktas i omkostnadsbeloppet vid beräkning av kapitalförlust på aktier. Fallen rörde omvandling av villkorat aktieägartillskott till ovillkorliga respektive omvandling av fordran till ovillkorliga aktieägartillskott. Bolagen var på, eller nära, obestånd och HFD ansåg att omvandlingarna inte fick medräknas eftersom det villkorade tillskottet respektive fordringen saknade värde vid omvandlingstillfället.

Vid beräkningen av anskaffningskostnaden för en aktie tillämpas den s.k. genomsnittsmetoden, 48 kap. 7 § IL, vilken innebär att en genomsnittlig beräkning görs för alla aktier och finansiella instrument av samma slag och sort.

Den s.k. schablonregeln i SIL 48 kap. 15 § IL får endast tillämpas på marknadsnoterade aktier eller finansiella instrument vilket innebär att den normalt inte kan bli tillämplig vid försäljning av aktier i fåmansföretag. Regeln skulle dock kunna komma i fråga för marknadsnoterade andelar som fortfarande är kvalificerade enligt karensregeln.

Regeln innebär att anskaffningskostnaden får beräknas till 20 procent av försäljningspriset efter avdrag för försäljningskostnader. I *RA 2004 ref 134* uttalade HFD att schablonregeln vid avyttring av marknadsnoterade andelar inte kan användas vid utdelning, dvs. beräkning av lättnadsbelopp och gränsbelopp. Däremot har HFD konstaterat i en dom den 31 maj 2005, mål nr 6451-02, att schablonmetoden får användas vid fördelning av kapitalvinsten mellan tjänst och kapital. HFD förklarade att den skattskyldige vid fördelning av reavinsten mellan tjänst och kapital får bestämma anskaffningskostnaden för de avyttrade aktierna enligt schablonregeln. HFD framhöll att uppbyggnaden av reglerna uppenbarligen utgår från att vinsten inom ramen för 3:12-systemet ska beräknas på samma sätt som gäller för den ordinära vinstberäkningen. Även hjälpregeln i övergångsbestämmelserna p 7 (SFS 1990: 651) till SIL tillämpas. Regeln innebär att onoterade aktier som innehafts sedan den 1 april 1971 får tas upp till 75 procent av det förmögenhetsskattevärdet som aktierna rätteligen skulle ha tagits upp till i 1976 års deklaration.

6 Kapitalvinstberäkning, fåmansföretag

För inkomståren 2008 och 2009 skulle hälften av vinsten, efter avdrag för sparad utdelning, beskattas i den särskilda posten i inkomstslaget tjänst, 57 kap. 21 § IL och dess övergångsbestämmelser. Resterande skulle beskattas i inkomstslaget kapital med 30 procent. Sedan inkomståret 2010 sker dock beskattning utan tillämpning av övergångsbestämmelserna. Hela vinsten efter avdrag för sparad utdelning beskattas därmed i tjänst. Under de år som övergångsbestämmelserna var tillämpliga var det mening att kapitalvinstbeskattningen för kvalificerade andelar skulle utredas. Så har dock ännu inte skett.

Så var fallet även t.o.m. 2005. Under inkomståren 2006 och 2007 skulle emellertid hela vinsten efter avdrag för sparad utdelning beskattas i tjänst. Skattskyldig hade möjlighet att tillämpa den återinförda hälftindelningen redan från 2007 om så önskas. Parallellt med de under 2008 och 2009 gällande hälftindelningsreglerna fanns spärregler för interna aktieöverlåtelser vilka behandlas nedan.

Från den enligt vanliga regler beräknade kapitalvinsten skall i första hand avräknas eventuellt sparad utdelning. Det återstående beloppet beskattas enligt huvudregeln, 57 kap. 12 § IL, *som en särskild intäktspost i inkomstslaget tjänst* och behandlas på samma sätt som en överutdelning. Sparad utdelning beskattas med 20 procent i inkomstslaget kapital. Vid beräkning av hur stor del av vinsten som skall hänföras till tjänst får anskaffningskostnaden bestämmas enligt vissa alternativa regler, se 4.7 nedan. Bestämmelsen i 57 kap. 21 § IL andra stycket om beskattning av kapitalvinst på en kvalificerad andel då det finns ett omkostnadsbelopp som beräknats enligt de alternativa bestämmelserna i 57 kap. 25–35 §§ IL, se 4.7.3 i 6 uppl. av min bok *Beskattning av fåmansföretag*, omfattar endast aktier och andra andelar, ej övriga delägarätter.

Exempel

1993: Anskaffningskostnad kvalificerade andelar; 500 000 kr.

2013: Försäljning andelar; 2 000 000 kr. Sparad utdelning; 100 000 kr.

Den skattepliktiga reavinsten beräknas till $2\,000\,000 - 500\,000 = 1\,500\,000$ kr. Hela vinsten efter avdrag för sparad utdelning ($1\,500\,000 - 100\,000$), dvs. 1 400 000 kr, beskattas i inkomstslaget tjänst. Den sparade utdelningen 100 000 kr

beskattas med 20 procent i kapital.

Reglerna i 57 kap. IL omfattar inte försäljning av *andelar i handelsbolag*, eftersom reglerna för beskattning av handelsbolag skiljer sig från vad som gäller för aktiebolag. Den årliga vinsten i handelsbolaget beskattas löpande hos delägaren. Vinst vid avyttring av andel i handelsbolag beskattas för fysiska personer som utgångspunkt i inkomstslaget kapital. Hösten 1992 infördes dock nya regler för försäljning av andel i handelsbolag i vissa fall, prop. 1992/93:151. Reglernas syfte är att förhindra att löpande förvärvsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster, och innebär att inkomster vid försäljning av andel i handelsbolag i vissa fall beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Se närmare t.ex. Mattsson; Nya regler vid avyttring av handelsbolagsandel, SN 1993 s. 2.

Sedan inkomståret 1996 gäller bestämmelser för de fall då en fysisk person överlåter andel i handelsbolag, som äger aktie i ett fåmansföretag som skulle varit kvalificerad om andelsägaren ägt den direkt, 50 kap. 7 § IL. Personen skulle i annat fall kunna undvika beskattningsbar kapitalvinst, genom att i ett första led överlåta aktierna till ett handelsbolag för ett vederlag motsvarande aktiernas anskaffningskostnad. Därefter skulle överlåtelsen av andelen i handelsbolaget beskattas i inkomstslaget kapital. För att motverka detta kringgående regleras numera i 50 kap. 7 § IL att av den del av vinsten som svarar mot aktiens marknadsvärde i förhållande till vederlaget för andelen i handelsbolaget, skall 50 procent tas upp som inkomst av tjänst. Genom ändring per 1 januari 2008 har reglerna utvidgats till att gälla alla typer av delägarätter, prop. 2007/08:19 s. 26. Någon hänvisning till reglerna i 57 kap. IL. i sin helhet görs inte, vilket innebär att den s.k. takbeloppsregeln för kapitalvinster inte är tillämplig, se prop. 1995/96:109 s. 93. Av samma anledning kom inte heller *hela* vinsten att beskattas i tjänst trots förändringen av kapitalvinstreglerna i 57 kap. IL, vilket kanske inte observerades i samband med förändringarna inför 2006. När nu hälftindelningen för vinst på delägarätter i fåmansföretag har återinförts är olikheten undanröjt.

7 Beräkning av anskaffningskostnaden

7.1 Allmänt

Varken lagtext eller förarbeten var ursprungligen särskilt tydliga angående hur anskaffningskostnaden i detalj skulle beräknas. I förtydligande syfte har sedan inkomståret 1996 i 57 kap. 13 § IL anvisats att med anskaffningskostnad avses det anskaffningsvärde som skulle ha använts vid beräkning av kapitalvinst om aktien avyttrats vid tidpunkten för utdelningen eller, om utdelning inte har skett, omkostnadsbeloppet vid årets utgång. Lydelsen innebar att de allmänna kapitalvinstreglerna anammades fullt ut i detta hänseende. Har en delavyttring av aktierna i företaget skett, kommer det resterande genomsnittliga anskaffningsvärdet att utgöra underlag för beräkning av det kapitalinkomstbehandlade utrymmet. Efter omformuleringen är det inte heller nödvändigt att, som tidigare var fallet, särskilt ange att ovillkorliga kapitaltillskott får medräknas anskaffningskostnaden.

Det innebär också att kontinuitetsprincipen, 44 kap. 21 § IL, om övertagande av anskaffningsvärden vid benefika överlåtelser kan användas. Av *RA 1995 ref 19* följer att detta är möjligt även för tid före inkomståret 1996. För aktier som erhållits genom arv ansåg HFD att anskaffningskostnaden kunde bestämmas enligt den s.k. hjälpregeln för femårsaktier, se avsnitt 4 ovan.

T.o.m. beskattningsår 2008 angavs alltså i lagtexten att den tidpunkt som skall ligga till grund för beräkning av anskaffningskostnaden var tidpunkten för utdelningen eller annars årets utgång. Genom ändring med verkan sedan beskattningsår 2009 kommer nu, i konsekvens med att gränsbelopp nu skall beräknas för den som äger andelen vid årets ingång, istället underlaget för årets gränsbelopp att vara omkostnadsbeloppet vid årets ingång.

Årets gränsbelopp beräknas alltså genom att det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen avyttrats vid årets ingång, underlaget för årets gränsbelopp, multipliceras med en viss procentsats. Ju högre omkostnadsbelopp vid årets ingång desto högre omkostnadsbelopp.

Skatteverket har pekat på olika förfaranden där andelsägaren kortvarigt höjer omkostnadsbeloppet genom tillskott. Det kan göras genom att transaktioner i form av kortvariga banklån, tillskott och utdelningar sker kring ett årsskifte. Skatteverket anser att förfarandet strider mot lagstiftningens syfte och har tillkännagivit att myndigheten har för avsikt att låta domstolarna

pröva om denna typ av förfaranden kan underkännas, dels med tillämpning av transaktionernas verkliga innebörd, dels med stöd av lagen mot skatteflykt.

Oavsett resultatet av Skatteverkets aktioner har nu klargjorts genom lagändring att det inte ska vara möjligt att utnyttja reglerna på sådant sätt, i vart fall fr.o.m. inkomståret 2012. Det har skett genom att det regleras vilka kapitaltillskott som får räknas med. Ledning har hämtats från reglerna för kapitalunderlag för räntefördelning respektive expansionsfond. Tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt öka kapitalet i verksamheten eller bolaget skall inte medräknas. Tillskottet måste avses att åtminstone användas i företaget under en tvåårsperiod. Det kan enbart ske genom bedömningar vilket innebär regeln är svårtillämpbar. För att hindra kringgående av bestämmelsen, genom att i stället förvärva ett företag till vilket ett tillskott skett innan förvärvet, bör även ett sådant tillskott minska omkostnadsbeloppet om det gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget.

Följande förenklade exempel har i propositionen, prop. 2011/12:1 s. 347, använts för att illustrera problematiken.

B, som är finansiär, bildar ett bolag NYAB och tillskjuter X miljoner kronor. A, som äger det framgångsrika fåmansföretaget AB1 köper under år 1 NYAB mot revers för marknadsvärdet som i stort motsvarar B:s tillskott till NYAB. I AB1 finns utdelningsbara medel. NYAB köper AB1 från A för anskaffningsvärdet. De utdelningsbara medlen i AB1 delas ut till NYAB, vilket kan göras skattefritt då andelarna i AB1 är näringsbetingade. A kan vid ingången av år 2 använda sig av ett gränsbelopp som baseras på köpeskillingen för NYAB. I början av år 2 delar NYAB ut vinsten från AB1 till A. Utdelningen beskattas med 20 procent upp till gränsbeloppet som baseras på köpeskillingen för NYAB. NYAB och AB1 likvideras herefter, varvid A bland annat erhåller tillskjutna X miljoner kronor utan att några skattekonsekvenser uppkommer, eftersom den delen av utbetalningen som motsvarar tillskottet motsvaras av omkostnadsbeloppet för andelarna. Därefter återbetalar A sin skuld till B.

Det behövdes därför en regel i 57 kap. 12 § IL innebärande att underlaget för årets gränsbelopp även ska minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen. En sådan regel gör att A i ovannämnda exempel inte får beakta köpeskillingen på X miljoner kronor vid beräkandet av gränsbeloppet eftersom ett icke varaktigt kapitaltillskott på X miljoner kronor har ökat värdet på andelarna i NYAB. Avslutningsvis framhåller regeringen, på ett sätt som blivit allt vanligare i förarbeten till skattelagstiftning, att de nya reglerna inte utesluter att transaktioner som formellt sett inte strider mot de föreslagna reglerna men som sker i syfte att manipulera omkostnadsbeloppet ändå kan komma att underkännas skatterättsligt enligt andra regler eller genom tillämpning av lagen mot skatteflykt.

7.2 Indexregeln

Som en alternativ regel kan användas den faktiska anskaffningskostnaden, för aktier och kapitaltillskott före år 1990 uppräknat med index. Utdelnings- och kapitalvinstreglerna i 57 kap. IL gäller även aktier som anskaffats före reglernas ikraftträdande. För aktier som anskaffats före 1990 finns det uppräkningsregler för tiden fram till 1990. Detta för att inte realiserade värdeökningar, hänförliga till före reglerna ikraftträdande, som endast motsvarar inflationen skulle komma att beskattas i inkomstslaget tjänst.

Vid tillämpning av de särskilda reglerna för beskattning av utdelning och kapitalvinst får anskaffningskostnader för aktier och andelar liksom lämnade ovillkorliga aktieägartillskott därför räknas upp med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen från 1970 till 1990, 43 kap. 17 § IL. Begränsningen av uppräknningen till de sista 20 åren har skett av praktiska skäl. Vid beräkningen används de omräkningstal som är tillämpliga för beräkning av vinst på fastighetsavyttringar 1990. Har aktierna förvärvats genom ett benefikt fång får den uppräknade anskaffningskostnaden beräknas från den tidpunkt som gällde för överlåtaren.

Tabell:

Ansk.år	Uppräkn.tal	Ansk.år	Uppräkn.tal
1970	5,04	1980	2,08
1971	4,68	1981	1,86
1972	4,42	1982	1,71
1973	4,14	1983	1,57
1974	3,76	1984	1,45
1975	3,43	1985	1,35
1976	3,11	1986	1,30
1977	2,79	1987	1,25
1978	2,54	1988	1,18
1979	2,37	1989	1,11
1990	1,00		

Tabellen är hämtad från RSFS 1990:13

Vid delförsäljningar skall det beräknade anskaffningsvärdet liksom sparutrymme för kapitalbeskattad inkomst proportioneras mellan aktierna på samma sätt som vid reavinstberäkning enligt genomsnittsmetoden. Separata beräkningar skall göras för aktier av olika slag.

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

Uppräkningsreglerna gäller inte övriga delägarätter som avses i 48 kap. IL.

Exempel

1970: Anskaffningskostnad aktier; 100 000 kr. 2013: Försäljning aktier; 1 000 000 kr.

Anskaffningskostnaden att använda vid beräkning av hur stor del av vinsten som skall beskattas i tjänst räknas upp med index för 1970 (5,04). Den del av kapitalvinsten som ligger till grund för särskild tillämpning beräknas sålunda till $1\,000\,000 - 504\,000 = 496\,000$ kr. Vinsten beskattas i sin helhet i inkomstslaget tjänst. Vid beräkning av den vinst som skall hänföras till inkomstslaget kapital och beskattas med 30 procent skall den nominella anskaffningskostnaden användas; dvs. $1\,000\,000 - 100\,000 - 496\,000 = 404\,000$ kr.

I exemplet har bortsetts från både eventuell lönesumma, sparad utdelning och låtnadsutrymme från tidigare år.

Exempel:

X äger alla aktier i det under 1992 bildade AB FÅAB. Anskaffningskostnad enligt huvudregeln uppgår till 100 000 kr (indexuppräknning kan ej göras eftersom aktierna anskaffats efter 1990). Någon sparad utdelning finns inte. Under 2012 erhöll X ersättning med 650 000 kr, vilket överstiger 10 IBB (5 660 000kr). Total lönesumma exklusive lön till X är 2 000 000 kr.

Till kapital hänförligt utrymme 2013:

$$\begin{array}{r} (1,49 \% + 9 \%) \times 100\,000 = 10\,490 \text{ kr} \\ 25 \% \times 2\,650\,000 \quad \quad \quad \underline{= 662\,500 \text{ kr}} \\ \text{Summa} \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad 672\,990 \text{kr} \end{array}$$

7.3 Alternativregeln

Det s.k. *kapitalunderlaget* får tillämpas för aktier som förvärvats före 1992 och kopplas till det beskattade kapitalet vid utgången av det beskattningsår som taxeras 1993. Om två räkenskapsår taxerats 1993 utgår man från det sista räkenskapsåret. Skedde ingen taxering 1993 utgår man från bokslutet som taxerades 1992. Beräkningen påminner mycket om hur kapitalunderlaget vid avsättning till skatteutjämningsreserv tidigare beräknades, dvs. skillnaden mellan tillgångar och skulder upptagna till skattemässiga värden, 57 kap. 27–35 §§ IL.

Aktier och andelar i dotterföretag (andra än handelsbolag) hemmahörande i stat inom EES-området tas upp till ett värde motsvarande så stor del av kapitalunderlaget i dotterföretaget som svarar mot moderföretagets andel av antalet aktier eller andelar i företaget, 57 kap. 29 § IL. Är ett kapitalunderlag i ett dotterföretag negativt bör det innebära att det uppkommer en avdragspost vid beräkningen, jfr prop. 1993/94:234 s. 124. Övriga delägarätter, såväl svenska som utländska, som är anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärdet beräknat enligt genomsnittsmetoden. Andel i handelsbolag tas upp till delägarrens justerade anskaffningsutgift enligt 50 kap. IL, 57 kap. 28 § IL, vilket även det kan vara negativt och skapa en avdragspost.

Lager, kundfordringar, och fordringar i utländsk valuta tas upp till det värde som gäller vid inkomsttaxeringen. Inventarier tas upp till skattemässigt restvärde.

Omsättningsfastighet tas upp till värdet enligt räkenskaperna minskat med värdeminskingsavdrag som inte gjorts i räkenskaperna. Fastighet som är kapitaltillgång tas upp till anskaffningsvärdet för mark, byggnad och markanläggning minskat med medgivna värdeminskingsavdrag o. d.

För fastigheter i Sverige och i andra stater inom EES som är kapitaltillgång och som anskaffats före 1 januari 1991 finns en alternativ värderingsmöjlighet baserad på taxeringsvärdet 1991, 57 kap. 30 § IL. För fastighet i en annan stat inom EES skall taxeringsvärdet anses motsvara 75 procent av marknadsvärdet. För småhus gäller 70 procent, hyreshusenheter 60 procent, industrienheter 75 procent och lantbruksenheter 100 procent av taxeringsvärdet. Värdet minskas med värdeminskingsavdrag o. d. vid 1982–1991 års taxeringar om avdragen för år räknat uppgått till minst 10 procent av värdet.

Som skuld skall även räknas latent skatteskuld i obeskattade reserver, varvid avsatt belopp till skatteutjämningsreserv vid 1993 års taxering upptas till 28 procent, 57 kap. 31 § IL. Har avsättning till skatteutjämningsreserv gjorts även vid 1994 års taxering får om så önskas en alternativ regel användas, 9 §, vilken innebär att som skuld tas upp 28 procent av 90 procent av reserven vid 1993 års taxering plus eventuell ökning av avsättningen mellan 1993 och 1994 års taxeringar. I så fall och om avsättningen vid 1994 års taxering understiger avsättningen vid 1993 års taxering, skall kapitalunderlaget minskas med 28 procent av skillnaden.

Den senare regeln har ändrats sedan taxeringsåret 1995. Skulden hänförlig till skatteutjämningsreserven fick då beräknas på annat sätt. Det innebär att en ny beräkning måste göras för 1996 och senare års taxeringar.

Skatteskuld ingående i ej ännu återfört uppskovsbelopp beräknas till 28 procent liksom avsatta belopp till ersättningsfond eller liknande fond, 57 kap. 30 § IL.

För aktiebolag skall minskning ske med utbetalda belopp i samband med

nedsättning av aktiekapital eller reservfond eller i samband med likvidation, om utbetalning skett efter det räkenskapsår för vilket kapitalunderlaget beräknas, 57 kap. 34 § IL. En liknande regel finns för ekonomiska föreningar.

För att undvika dubbelräkning skall minskning också ske för lämnade utdelningar, 57 kap. 33 § IL. Utdelning som lämnats för det räkenskapsår för vilket kapitalunderlaget beräknas skall i sin helhet minska underlaget. Utdelning som lämnas för senare år skall minska underlaget endast i den mån utdelat belopp överstiger nettovinsten enligt fastställd balansräkning, dvs. i princip i de fall utdelning sker av balanserade vinstmedel.

Det senare är helt motiverat när det gäller det första räkenskapsåret efter beräkningsåret (dvs. räkenskapsåret 1993). Anta dock att nettovinsten för räkenskapsåret 1993 uppgår till 100 000 kr (balanserade vinstmedel 0 kr) varav endast 50 000 delas ut 1994. Ingen minskning behöver då ske. För räkenskapsåret 1994 uppgår nettovinsten till 0 kr (balanserade vinstmedel 50 000 kr). En strikt tillämpning av regeln innebär att underlaget skall minskas om balanserade vinstmedel delas ut, trots att vinstmedlen hänför sig till tid efter det räkenskapsår underlaget beräknats för. En sådan minskning är inte motiverad med hänsyn till regelns syfte vilket också lagstiftaren varit medveten om. I prop. 1993/94:234 s. 87 anges dock att en annorlunda utformning av regeln, där hänsyn tas till fonderade vinstmedel, skulle innebära för stora komplikationer.

I de fall underlaget skall minskas p.g.a. att utdelningen överstiger nettovinsten, skall det sedan beskattningsåret 1995 uttryckligen ske först vid fördelning av nästföljande utdelning eller kapitalvinst vid eventuell kommande aktieförsäljning 57 kap. 35 § IL. För beskattningsåret 1994 har hävdats att detta skulle ske redan samma år, se bl.a. RSV S 1994:8, och därmed ge upphov till någon form av avancerad ekvationsberäkning, dvs. att utdelningen minskar underlaget som i sin tur minskar det till kapital hänförliga utrymmet, vilket i sin tur leder till ett nytt utdelningsbelopp osv. En sådan tolkning är enligt min uppfattning alltför långsökt mot bakgrund av att regeln enbart syftar till att förhindra dubbelräkning. Syftet uppnås gott och väl såsom lagtexten nu uttryckligen är formulerad.

I RÅ 2004 ref 135 var det fråga om tillämpningen av den s.k. alternativregeln för beräkning av omkostnadsbeloppet. Frågan i målet var hur nyemission, som genomförts under 1992 skulle behandlas. Den skattskyldige beräknade kapitalvinsten så att kapitalunderlaget minskades med emissionsbeloppet och fördelades på aktierna i bolaget före emissionen. Därmed återstod inte något belopp att beskatta som inkomst av tjänst. Skatteverket ansåg att kapitalunderlaget inte skulle minskas med emissionsbeloppet utan fördelas på aktierna i bolaget efter emissionen. Därmed blev anskaffningskostnaden per aktie betydligt lägre och ett belopp att beskatta som inkomst av tjänst återstod.

HFD menade att det inte vore systemenligt med reglerna avsikt om ett tillskott av kapital leder

till att beskattning sker i inkomstslaget tjänst eller att det tjänstebeskattade beloppet ökar. Domstolen menade att den skattskyldiges beräkningssätt inte hade täckning i lagtexten, men tillade att samma slutresultat kan nås med ett annat beräkningssätt som får anses ha det erforderliga stödet i de aktuella bestämmelserna. HFD åberopade tidigare praxis att aktier erhållna vid ny- eller fondemission på grundval av tidigare aktieinnehav ansetts förvärvade vid samma tidpunkt som moderaktierna. I det system som införts med 1990 års skattereform saknar frågan om förvärvstidpunkt för emitterade aktier normalt betydelse. Någon generell reglering finns inte längre. HFD ansåg det finnas utrymme att vid tillämpning av alternativregeln hantera under år 1992 nyemitterade aktier så att slutresultatet blir materiellt tillfredsställande. Detta resultat nås i det aktuella fallet om också de nyemitterade aktierna behandlas som om de förvärvats före ingången av år 1992.

8 Sparad utdelning

Av 57 kap. 13-15 §§ IL framgår att outnyttjat utrymme för i kapital beskattad utdelning kan sparas och öka det belopp som, vid senare års utdelning eller i samband med kapitalvinstbeskattning när aktierna säljs, får hänföras till inkomstslaget kapital. Sparat utdelningsutrymme skall föras vidare även om andelen under något år inte är kvalificerad. *Sparad utdelning* läggs även till anskaffningskostnaden och räknas årligen upp med statslåneräntan plus tre procentenheter (för övriga tillgångar och delägarätter, en procentenhet). Sparad utdelning i form av gränsbelopp fick t.o.m. beskattningsåret 2008 tillgodoräknas den som ägde aktierna vid utdelningstillfället eller, i de fall utdelning inte skett, den som ägde aktierna vid beskattningsårets utgång, 57 kap. 13 § IL. Om andelarna avyttrades utan att utdelning skett fick förutvarande sparad utdelning räknas upp med SLR + 3 procent. I enlighet med prop. 2008/09:65 gäller istället sedan beskattningsår 2009 att årets gränsbelopp bara beräknas för andelar som ägs vid årets ingång och endast tillgodoräknas om andelarna fortfarande ägs vid utdelningstidpunkten eller om utdelning inte skett vid årets utgång. Underlaget för årets gränsbelopp är omkostnadsbeloppet vid utdelningstidpunkten eller om utdelning inte skett omkostnadsbeloppet vid årets utgång. I de fall säljaren inte erhållit utdelning före avyttringen kommer det alltså numera inte att beräknas något gränsbelopp för året, varken för säljare eller för köpare. En anledning till att reglerna nu utformats på detta sätt är att en säljare av kvalificerade andelar inte av skatteskäl skall stimuleras att lyfta en mindre, ofta symbolisk, utdelning före försäljningen av andelarna. En säljare av kvalificerade andelar kommer alltså sedan beskattningsår 2009 att få beräkna årets gränsbelopp även om utdelning inte skett före avyttringen. Reglerna i 57 kap. 13 § tredje stycket IL om uppräknings av sparad

utdelningsutrymme vid avyttring är som en konsekvens av detta borttagna med sedan beskattningsår 2009.

Vid benefik överlåtelse får förvärvaren tillgodoräkna sig överlåtarens sparade utdelning till den del den är hänförlig till aktierna i fråga. Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, skall sparat utdelningsutrymme fördelas på de mottagna andelarna. I *RA 2007 ref 81* slog domstolen fast att den som förvärvat kvalificerade andelar genom arv under beskattningsåret får beakta lönebaserat utrymme vid beräkning av gränsbelopp för samma år trots att reglerna om lönebaserat utrymme enligt 57 kap. 11 § tredje stycket IL bara tillämpades för andelar som ägs vid årets ingång. Principen som uttrycks i 44 kap. 21 § IL om kontinuitet vid beskattning ansågs alltså tillämplig i denna situation. I 57 kap. 11 § tredje stycket IL finns sedan beskattningsår 2009 en sista mening som säger att för andelar som förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt gäller att förvärvaren inträder i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

Exempel:

2007: Anskaffningskostnad aktier; 100 000 kr.

2008: Utdelning; 10 000 kr.

2009: Utdelning; 15 000 kr.

2010: Utdelning; 100 000 kr.

2011: Utdelning; 0 kr.

2012: Utdelning; 0 kr.

Statslåneräntan att använda vid olika beskattningsår är för 1991:

12,56 %, för 1992: 9,99 %, för 1993: 10,12 %, för 1994: 7,56 %, för 1995: 10,86 %, för 1996: 8,88 %, för 1997: 7,02 %, för 1998: 6,17 %, för 1999: 4,38 %, för 2000: 5,57 %, för 2001: 5,06 %, för 2002: 4,94 %, för 2003: 4,85 %, för 2004: 4,71 %, för 2005: 3,95 %, för 2006: 3,26 %, för 2007: 3,54 %, för 2008: 4,16 %, för 2009: 2,89 %, för 2010: 3,20 %, för 2011: 2,84 %, för 2012: 1,65 % och för 2013: 1,49 %.

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning 2007 enligt huvudregeln är; $(3,54 \% + 9 \%) \times 100\,000 \text{ kr} = 12\,540 \text{ kr}$. Schablonregeln är fördelaktigare med 89 000 kr vilket också blir sparad utdelning.

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2008 är (schablonregeln är fördelaktigare); $96\,000 \text{ kr} + ((4,16 \% + 3 \%) \times 89\,000 \text{ kr}) = 102\,372 \text{ kr}$. Ackumulerad sparad utdelning blir 92 372 kr ($102\,372 - 10\,000$).

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2009 är (schablonregeln är fördelaktigare); $127\,250 + ((2,89 \% + 3 \%) \times 92\,372 \text{ kr}) = 132\,690 \text{ kr}$. Ackumulerad sparad utdelning blir 117 690 kr ($132\,690 - 15\,000$).

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2010 är (schablonregeln är fördelaktigare); $127\,750 + ((3,20 \% + 3 \%) \times 117\,690 \text{ kr}) = 135\,046 \text{ kr}$. Ackumulerad sparad utdelning blir 35 046 ($135\,046 - 100\,000$).

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2011 är (schablonregeln är fördelaktigare); $130\,250 + ((2,84 \% + 3 \%) \times 35\,046) = 132\,296 \text{ kr}$. Ackumulerad sparad utdelning blir 132 296 kr.

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2012 är (schablonregeln är fördelaktigast); $150\,150 \text{ kr} + ((1,65 + 3\%) \times 132\,296 \text{ kr}) = 156\,301 \text{ kr}$.

Maximal till kapital *hänförlig* utdelning (inklusive sparad) 2013 är (schablonregeln är fördelaktigast); $155\,650 \text{ kr} + ((1,49 + 3\%) \times 156\,301 \text{ kr}) = 162\,667 \text{ kr}$.

Har utdelning inte skett under året var det tidigare den som ägde aktierna vid utgången av beskattningsåret som fick tillgodoräkna sig årets gränsbelopp. Om aktierna i ett sådant fall överlåtits till exempelvis ett aktiebolag innebär det att ingen kunde använda sig av den sparade utdelningen, eftersom reglerna i 57 kap. IL endast gäller fysiska personer. Med verkan sedan 2006 kan dock alltid minst hittills sparad utdelning räknas upp med SLR + 3 procent. Det bör ändå vara bättre att besluta om utdelning innan överlåtelsen sker eftersom då ett helt gränsbelopp kan beräknas.

Om aktier sålts under året och säljaren uppburit utdelning före överlåtelsen och köparen efter, hindrade reglerna t.o.m. 2005 inte att båda fick tillgodoräkna sig kapitalbeskattat utrymme för samma beskattningsår, jfr prop. 1995/96:109 s. 74 f. Visserligen kunde enligt ABL förut utdelning endast beslutas på ordinarie bolagsstämma. Bolagsrättsligt accepterades dock även utdelning som skett i strid mot de formella reglerna. I syfte att förhindra skatteundandragande, fanns en regel som innebar att ytterligare kapitalbeskattat utrymme under samma år inte kunde skapas genom överlåtelse till närstående. 2006-2008 gällde emellertid uttryckligen att gränsbelopp bara fick tillgodoräknas den som ägde andelen vid första utdelningstillfället. Sedan inkomståret 2009 gäller som sagt att gränsbelopp endast får beräknas för den som äger andelarna vid beskattningsårets ingång.

Se 6:e uppl. av min bok *Beskattning av fåmansföretag* för en redogörelse och exemplifiering av reglerna för att beräkna sparad utdelning sedan införandet av reglerna år 1991 och framåt.

9 Utomståenderegeln (utdelning och kapitalvinst)

Om den skattskyldige visar att *utomstående i betydande omfattning* äger del i bolaget och har rätt till utdelning skall beskattning kunna ske utan tillämpning av de särskilda reglerna, 57 kap. 5 § IL. Enligt de ursprungliga motiven, prop. 1989/90:110 s. 468, blir risken för omvandling av arbetsinkomster mindre då utomstående äger minst 30 procent av aktierna i företaget, eftersom utdelning och reavinst också tillfaller dessa delägare. Majoritetsägarnas andel av utdelning och reavinst blir då mindre än nettobehållningen av ett motsvarande löneuttag. Det är viktigt att se procenttalet i förarbetena mot bakgrund av de skatte- och avgiftsbelastningar

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

som gällde vid ingången av skattereformen. Procentgränsen är inte angiven i lagtexten och bör därför kanske inte uppfattas som exakt. Som framgår av exemplet nedan gällande utdelning på kvalificerade andelar, bör snarare omfattningen för inkomståret 2009 - p.g.a. skattesatsens sänkning från 30 procent till 20 procent - snarare ligga långt över 30 procent för att utdelning skulle anses mindre förmånligt.

Bedömningen bör enligt min mening ske från fall till fall. Med hänsyn till förutsebarhet bör i normalfallet dock den skattskyldige alltid kunna förlita sig på den angivna gränsen 30 procent i förarbetena. Tolkningsfrågan skulle teoretiskt sett kunna vara mycket problematisk eftersom förutsättningarna har förändrats sedan förarbetsuttalandet. Vad jag känner till har dock varken Skatteverket eller skattedomstolarna problematiserat kring gränsen 30 procent.

Exempel inkomståret 2013:

Lön		Utdelning	
Löneutrymme	100	Vinst i AB	100
Soc. avg. ca	–	Skatt i AB	– 26,3
25		Utdelning	– 21,6
Lön	75	till utomst.	72 (30 % x 72)
		Kvarstår	52,1
Skatt 57 %	– 42	Skatt 20 %	– 10,4
Netto	33	Netto	41,7

I exemplet har ännu använts bolagsskatt 26,3 % eftersom det antas att vinst som delas ut 2013 har beskattats i bolaget för 2012.

Har tillräckligt stor andel av aktierna ägts av utomstående under hela bolagets verksamhetstid, och har aktierna medfört lika rätt, är det enkelt att konstatera att förutsättningar för undantag föreligger. Risken för kringgående av de särskilda reglerna har dock motiverat att den skattskyldige alltid har bevisbördan för att utomståendes andel i företaget och omständigheterna i övrigt varit sådana att uttag i form av utdelning och reavinst inte medför en större nettobehållning än ett löneuttag. Det innebär att den skattskyldige måste redovisa omständigheter som på något sätt kan leda till s.k. obehöriga skatteförmåner trots att ägarförhållandena talar mot att sådana förmåner skulle uppkomma. Även tidigare års förhållanden måste beaktas. Successiv utförsäljning av aktier eller förekomsten av aktier som ger olika utdelning, konvertibla skuldebrev samt options- och terminsavtal avseende bolagets

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

aktier anges i prop. 1989/90:110 s. 704 som exempel på sådana omständigheter som kan medföra att de särskilda reglerna ändå skall tillämpas även om storleken av utomståendes andel av aktieinnehav i och för sig är uppfyllt.

Som utomstående anges sedan inkomståret 1996 annan än fysisk person och dödsbo som – direkt eller genom förmedling av juridisk person – äger kvalificerad aktie i företaget, 57 kap. 5 § IL. Även utomstående ägande i underliggande företag, där den skattskyldige varit verksam, bör kunna beaktas eftersom möjligheten att vidareutdela arbetsinkomster då är begränsad. För att räknas som utomstående får personen inte heller inneha kvalificerad aktie i ett annat fåmansföretag i vilket det förstnämnda fåmansföretaget äger aktie och i vilket den skattskyldige eller någon närstående är verksam i betydande omfattning.

I 5:e uppl. av denna bok kommenterades det överraskande avgörandet RÅ 1999 ref 62 om utomståenderegeln. Till följd av att HFD i målet uttalade att juridiska personer till följd av lagtextens formulering alltid skulle anses som utomstående, ändrades lagtexten i början av 2001 till att föreskriva att en andel som en fysisk person äger indirekt i ett fåmansföretag inte skall anses ägd av utomstående om andelen hade varit en kvalificerad andel om den istället ägts direkt av den fysiska personen.

Genom den ändrade lydelsen i 57 kap. 5 §, 1 st. IL kan dessutom även t.ex. dödsbo, stiftelse m.fl. rättssubjekt som inte är fysiska personer vara utomstående ägare. En enligt min mening fortsatt oklar fråga är hur proportioneringen skall ske vid beräkning av utomstående ägande via juridisk person. Regeringen förklarar sin uppfattning med följande exempel. prop. 2001/02:46:

”X äger kvalificerade andelar i fåmansföretaget AB A motsvarande 35 % av andelarna. En annan fysisk person, Å, äger 20 % av andelarna och även dessa är att bedöma som kvalificerade. 10 procent av andelarna ägs av ett börsbolag, AB C. AB C har rätt till utdelning i AB A. Resterande 35 % av andelarna ägs av ett fåmansföretag AB B som inte bedriver samma eller likartad verksamhet som AB A. Även AB B har rätt till utdelning i AB A. Fåmansföretaget AB B ägs till 50 % av Y och resterande 50 procent av Z. Z är inte aktiv i något av företagen AB A eller AB B. Y är däremot aktiv i fåmansföretaget AB A. Genom den nu föreslagna ändringen är Y:s indirekta innehav i AB A att anse som kvalificerat, eftersom innehavet skulle ha varit kvalificerat om han hade ägt andelarna direkt i fåmansföretaget AB A. Z:s innehav är däremot inte kvalificerat. Detta innebär således att $(10 + 35/2)$ 27,5 % av andelarna i AB A ägs direkt eller indirekt av utomstående och att X liksom Å därför skall beskattas enligt fördelningsreglerna. Y:s andelar i fåmansföretaget AB B skall inte beskattas enligt fördelningsreglerna eftersom hans andelsinnehav inte är kvalificerat. Detta beror på att utomstående (Z) i betydande omfattning (>30 %) äger del i och har rätt till utdelning i företaget AB B.”

Regeringen bygger sitt resonemang på att eventuella vinster uppkomna i fåmansföretaget, vari det utomstående ägandet skall bedömas, vidarefördelas till ägarna i ovanliggande företag i proportion till ägandet. Det är en bra utgångspunkt, men bör nog modifieras beroende på i vilken utsträckning det råder olika rätt till utdelning på andelarna i företagen. Jag är dock inte

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

främmande för en alternativ tolkning innebärande att det krävs bestämmanderätt/röstmajoritet i det ägande företaget för att indirekt ägande skulle vara för handen. Ett sådant synsätt bygger på att andelsägaren annars inte har möjlighet att påverka beslut om utdelning i det underliggande företaget. Regeringens tolkning förefaller dock nog att ge det ekonomiskt mest rimliga resultatet i företagskonstellationer med många ägare som kanske äger andelar såväl direkt som indirekt. En sådan proportionering innebär också en större förutsebarhet än om bedömning skulle ske på omständigheter från fall till fall. Med tanke på att lagtextens ordalydelse inte ger något bestämt svar på frågan har förarbetsuttalandet med anledning av ändringen dessutom ett relativt starkt tolkningsvärde.

Utomståenderegeln innebär har förtydligats via ett antal rättsfall. Av dessa framgår bl.a. att det inte finns något oeftergivligt krav på att det betydande utomstående ägandet skall ha förelegat i fem år.

I *RÅ 2001 ref 37 I* var A verksam i X AB under en följd av år. Han hade på 1980-talet ett stort aktieinnehav i bolaget men sålde samtliga sina aktier i juni 1986. Under inkomståren 1987 och 1988 var bolaget ett helägt dotterbolag till Y AB och A hade under denna period inte några ägarintressen i X AB. A blev emellertid på nytt delägare i bolaget år 1989 då han förvärvade en mindre aktiepost. HFD menade att A:s avyttring av samtliga sina aktier i det aktuella bolaget i juni 1986 innebar att den vinstgenerering som hans arbetsinsats i bolaget kan ha medfört fram till denna tidpunkt får anses realiserad genom avyttringen. Mot bakgrund av syftet med reglerna i 3 § 12 mom. SIL finns enligt HFD inte anledning att vid tillämpningen innefatta tid som ligger före det den skattskyldiges ägarintressen i bolaget definitivt har avbrutits genom avyttring till utomstående. Ägarförhållandena i bolaget under tiden fram till juni 1986 hindrade inte en tillämpning av utomståenderegeln. Efter att A åter förvärvat aktier i bolaget var det utomstående ägandet betydande.

Även i *RÅ 2001 ref 37 II* ansåg HFD att något oeftergivligt krav på att det betydande utomstående ägandet skall ha förelegat under hela den angivna perioden inte kan utläsas av lagtexten. HFD uttalade att omständigheterna i det enskilda fallet undantagsvis kan vara sådana att utomståenderegeln kan bli tillämplig trots att det utomstående ägandet inte har bestått under hela den föregående femårsperioden. I detta senare fall ansågs emellertid sådana omständigheter inte föreligga.

HFD fastställde den 12 januari 2007, mål nr 592-06, ett förhandsbesked från SRN innebärande att utomståenderegeln inte kunde bli tillämplig eftersom tillräckligt utomstående ägande inte hade förelegat under hela femårsperioden. Ett bolag bildades 1999 och ägdes till 50,1 procent av personer som var verksamma i betydande omfattning, medan resten ägdes av det utomstående företaget Y Ltd. I början av 2001 ändrades ägarbilden så att sökandena tillsammans kom att äga 72,7 procent i bolaget och det utomstående företaget Y Ltd 27,3 procent. Ett annat utomstående företag, Z AB, kom senare under 2001 att erhålla en option att förvärva Y Ltd:s aktieinnehav. Optionen utnyttjades 2002. Samtidigt förvärvade Z AB 12,7 procent av aktierna från de sökande. Z AB kom därefter att äga 40 procent av aktierna i bolaget. De sökande hade gjort gällande att samtliga vinstmedel som genererats i bolaget uppkommit efter det att Z AB blivit ägare i bolaget. HFD fastställde Skatterättsnämndens beslut vilken hänvisade till förarbetena och menade att det utomstående ägandet ska vara minst 30 procent av aktierna för att anses vara av betydande omfattning. Det innebar att utomståendet i sig

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

förelåg i betydande omfattning. Nämnden undersökte sedan om det ändå fanns särskilda skäl att anse de sökandes aktier som kvalificerade andelar. Nämnden hänvisade till de principiellt viktiga avgörandena RÅ 2001 ref. 37 I och II och ansåg att förhållandena liknade de som prövades i de tidigare målen ovan, men menade att de omständigheter som sökandena fört fram inte kunde anses vara av sådant slag att undantag skulle kunna göras.

HFD har bekräftat sin restriktiva inställning genom *2012-09-24, mål nr 5014-11*. Det utomstående ägandet hade inte varat hela karenperioden, och den skattskyldiges inställning att han inte hade haft någon möjlighet att omvandla arbetsinkomst till lägre beskattad kapitalinkomst samt att hans lön från bolaget har varit marknadsmässig och utdelning från detsamma endast hade lämnats under de år då det utomstående ägandet varit betydande, tillmättes ingen betydelse av HFD.

Samtliga dessa domar förstärker intrycket av att HFD endast i särskilda undantagsfall accepterar en tillämpning av utomståenderegeln när tidsperioden inte löpt till ända. HFD har inte gjort skillnad på utdelning (vilket var fallet i förhandsbeskedet från 2007) och avyttringar (som var fallen i RÅ 2001 ref 37 I o II). Jag ifrågasätter detta starkt. Regeln är en bevisregel vilket innebär att den skattskyldige ska visa att sådana omständigheter är förhanden som gör att undantagsregeln kan tillämpas. I andra situationer än med ett minst 30-procentigt ägande under hela tidsperioden skulle den skattskyldige, med t.ex. jämförande kalkyler mellan alternativen utdelning och lön, kunna göra sannolikt att hon inte vunnit några skattefordelar genom att lyfta utdelning i stället för lön. En tänkbar anledning att behandla utdelningar och avyttringar olika vid bedömningen är att en längre tidsperiod än bara det aktuella beskattningsåret bör beaktas, enligt i förarbetena att hindra att successiva utförsäljningar används för att uppnå ej avsedda skatteförmåner, prop. 1989/90:110 s. 704. Den skattskyldige skulle annars ha möjlighet att först sälja ut 30 procent till utomstående, och året efter sälja resten med åberopande av undantagsregeln. Beskattningen skulle då bli mycket förmånligare än om samtliga aktier avyttrats direkt. Om i stället en utdelning sker året efter får emellertid även de utomstående sin del av utdelningen, vilket innebär att någon, i vart fall inte tydlig, skatteförmån enligt min mening inte uppnås i detta fall.

Oavsett om samtliga förutsättningar är uppfyllda skall utomståenderegeln inte tillämpas om det föreligger särskilda skäl. HFD konstaterade i *2012-05-22, mål nr 4668-11*, att det faktum att det två bolag anses bedriva samma eller likartad verksamhet inte ensamt utgör ett sådant särskilt skäl som medför att utomståenderegeln inte är tillämplig.

10 Takbeloppet (kapitalvinst)

I princip skall inte beskattning av vinst ske i inkomstslaget tjänst om vinsten inte är hänförlig till den skattskyldige eller denne närståendes arbetsinsats. För att eliminera osäkerhet vid tillämpningen av reglerna har en schablonmässig takregel införts. I fråga om kapitalvinst från företaget gäller att som intäkt av tjänst skall högst tas upp ett sammanlagt belopp som för den skattskyldige under avyttringsåret och de fem närmast föregående beskattningsåren uppgår till 100 IBB (fram till år 2005 gällde prisbasbeloppet) för avyttringsåret 57 kap. 22 § IL. Tidsperioden är sedan 1997 sänkt från 10 till 5 år. Enligt övergångsreglerna får dock 10-årsperioden utnyttjas om den skattskyldige eller närstående denne avyttrat aktier i företaget under något av beskattningsåren 1991–1996. Överskjutande kapitalvinster beskattas i inkomstslaget kapital. I den mån den skattskyldige visar att kapitalvinster avseende andelar i företaget redovisats i inkomstslaget tjänst inom närståendekretsen under den aktuella perioden, får beloppstaket på 100 IBB nedsättas. HFD har i ett förhandsbesked, *RA 1995 not 379*, ansett att takbeloppet vid varje delförsäljning skall relateras till det vid den aktuella försäljningen gällande basbeloppet. Det framgår också nu av lagtexten

Är det fråga om ett fåmansföretag med obesläktade delägare, t.ex. ett konsultföretag enligt den utvidgade definitionen, blir beloppstaket tillämpligt först när vinster på 100 IBB redovisats i tjänst för varje delägare för sig. När flera närstående säljer under samma beskattningsår skall, enligt prop. 1990/91:54 s. 311, den tjänstebeskattningsdelen av vinsten proportioneras mellan dem. Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom EES och där tagit upp en kapitalvinst, skall även detta beaktas om beskattningen av kapitalvinsten motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

Exempel:

Syskonen A och B förvärvade 1993 tillsammans samtliga aktier i AB X för 100 000 kr vardera.

A förvärvade 2001 samtliga B:s aktier för 8 000 000 kr. Av B:s vinst 7 900 000 kr beskattades hälften, 3 950 000 kr, som inkomst av tjänst. Andra hälften, 3 950 000 kr, hänfördes till inkomst av kapital. Anta att

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

A sedan under 2010 säljer aktierna i AB X för 15 000 000 kr.

Basbeloppstaket uppgick till 5 090 000 kr. Kapitalvinsten beräknas till 15 000 000 kr – 100 000 kr – 8 000 000 kr = 6 900 000 kr. Enligt huvudregeln skall 2010 hela vinsten beskattas i inkomstslaget tjänst, dvs. 6 900 000 kr.

Om A hade avyttrat andelar någon gång fram t.o.m. beskattningsår 2005 (inom tidsperioden fem år) hade med tillämpning av beloppstaket endast återstått 5 090 000 kr – 3 950 000 kr (B:s tidigare tjänstebeskattning) = 1 140 000 kr att beskatta som inkomst av tjänst. Resterande del, 6 900 000 kr – 1 140 000 kr = 5 760 000 kr hade beskattades som inkomst av kapital med 30 % skatt. Om A emellertid avyttrar andelar först 2010 måste beräkning av takbelopp ske utan hänsyn taget till B:s tidigare tjänstebeskattning.

I exemplet har bortsetts från sparad utdelning och sparad lättadsutrymme. Två mål, *RÅ 2004 ref 2* och *RÅ 2004 not 11*, har kommit som avser tolkningen av den s.k. basbeloppsregeln.

I såväl referatmålet som i notismålet var det fråga om basbeloppsregeln skulle gälla för aktier i ett och samma fåmansföretag eller om vinsten kan härröra från två olika fåmansföretag. HFD hänvisade till lagens förarbeten, men gick därvid vidare och hänvisade förutom till prop. 1990/91:54 även till skatteutskottets betänkande och till prop. 1995/96:109 där vissa förändringar i regelsystemet föreslogs. Bl.a. ändrades uttrycket "avyttring av aktier i ett fåmansföretag" till "avyttring av en kvalificerad aktie". HFD menade att lagrummet måste förstås så att basbeloppsregeln endast åsyftar realisationsvinst på aktier i ett och samma fåmansföretag. För denna tolkning talar även att hänsyn kan behöva tas också till försäljningar som genomförs av personer inom en närstående krets, något som skulle medföra stora tillämpningsproblem i det fall de sålda aktierna avsåg delvis samma och delvis olika företag.

Takregel för utdelningar

En takregel, liknande den som redan finns för kapitalvinster, har 2012 införts för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. Regeln innebär att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närstående krets, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 90 IBB. För takregeln rörande beskattning av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst klargör ett tillägg hur begreppet närstående ska tillämpas vid fördelningen av tjänstebeskattat belopp. Den ursprungliga takregeln i 57 kap. 22 § IL omfattade bara kapitalvinster och innebär att en kapitalvinst inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

högre belopp än som motsvarar 100 IBB (5 660 000 kronor vid avyttring år 2012). Införande av en takregel även för utdelning skall göra det mer attraktivt att förlägga högavkastande innovativ verksamhet i Sverige.

Regeringen ville i princip inte att reglerna för utdelning skulle vara förmånligare än de som gäller för kapitalvinst. För dessa beaktas avyttringar under en sexårsperiod vid kapitalvinster upp till 100 IBB och regeringen valde därför att sätta nivån till 90 IBB. Den del av utdelningen som överstiger gränobeloppet och takbeloppet beskattas, på samma sätt som gäller för kapitalvinstbeskattningen till, 30 procent i inkomstslaget kapital. Regeringen påpekar att det i praktiken torde vara få delägare som under ett år redovisar utdelning som överstiger 90 inkomstbasbelopp eftersom det redan i dag finns vissa möjligheter att genom interna aktieöverlåtelser undvika tjänstebeskattnig. Det faktum att delägare nu inte behöver göra komplicerade överlåtelser för att kunna utnyttja den befintliga takregeln utgör, menar regering, en sådan systemmässig förenkling som väl motiverar införandet av en takregel även för utdelningar.

Skatteverket anförde i sitt remissutlåtande, prop. 2011/12:1 s 433, att den föreslagna bestämmelsen och motsvarande bestämmelse för kapitalvinster är utformad så att det uppkommer svårigheter att fördela tjänstebeskattnat belopp i de fall två delägare inte är ömsesidigt närstående enligt bestämmelsen i 2 kap. 22 § IL.

Problematiken belyses med ett exempel där fyra bröder är delägare i ett fåmansföretag och den ena broderns båda barn, E och F, är delägare i företaget. Samtliga andelar är kvalificerade. Delägarna avyttrar vid samma tidpunkt samtliga andelar i företaget. Allas kapitalvinster är lika stora och överstiger totalt ett belopp motsvarande 100 IBB. Bröderna är ömsesidigt närstående till varandra. E och F är även närstående till var och en av bröderna. Däremot är inte farbröderna närstående till E och F enligt 2 kap. 22 § IL. Skatteverket är av uppfattningen att nuvarande bestämmelser i princip innebär att var och en av bröderna ska ta upp ett belopp motsvarande 1/6 av 100 IBB i inkomstslaget tjänst. Vid beräkningen av barnen E och F:s andelar ska dock hänsyn tas till att fadern redan har redovisat 1/6 (2/12) av 100 IBB i inkomstslaget tjänst. Resterande del (10/12) ska således fördelas mellan barnen E och F som vardera därmed ska ta upp ett belopp motsvarande 5/12 av 100 IBB i inkomstslaget tjänst eftersom bestämmelsen utgår från den skattskyldige. Därefter måste dock justering ske av vad fadern och hans bröder ska ta upp i inkomstslaget tjänst eftersom deras respektive 1/6 medför att var och en tillsammans med sina närstående kommer att beskattas för mer än 100 IBB i inkomstslaget tjänst eftersom barnen skulle beskattas för ett högre belopp. Lagtexten medför således justeringar utan slut enligt Skatteverket.

Regeringen delade Skatteverkets bedömning att det i vissa situationer har kunnat uppstå tillämpningssvårigheter vid fördelningen av takbeloppet. Om en hänvisning görs till 56 kap. 5 § IL kommer 1/6 av 100 IBB av det tjänstebeskattnade beloppet att fördelas på vardera delägaren. Regeringen initierade därför en hänvisning till 56 kap. 5 § IL och att prövningen ska göras med utgångspunkt från den äldste delägaren och att en person som inräknats i en närståendekrets inte ska inräknas i ytterligare en krets.

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

Den nya takregeln för utdelning är placerad i 57 kap. 20 a § IL. Tidigare 57 kap. 20 a-20 c §§ IL har flyttats till 57 kap. 20 b-20 d §§ IL. Ett tillägg har gjorts i gällande takregel för kapitalvinster, 57 kap. 22 § IL.

11 Ackumulerad inkomst

Reglerna om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst är tillämpliga för den del av reavinst eller utdelning som enligt nu beskrivna regler beskattas i inkomstslaget tjänst. Syftet med reglerna i 66 kap. IL är att mildra verkningarna av den progressiva beskattningen av inkomster som hänför sig till flera beskattningsår. Bestämmelserna avser således endast beräkningen av den statliga inkomstskatten för fysiska personer och dödsbon.

En av förutsättningarna för att lagen skall bli tillämplig är dock att inkomsten hänför sig till *minst två beskattningsår*. Vidare måste den inkomst, som läggs till grund för beräkningen, uppgå till *minst 50 000 kr*. Dessutom krävs att den beskattningsbara förvärvsinkomsten (inkomst av tjänst och näringsverksamhet) inklusive den ackumulerade inkomsten överstiger skiktgränsen för statlig inkomstskatt med samma belopp.

Skatteberäkningen föranleder inte något särskilt taxeringsförfarande. Taxeringarna för beskattningsåret och tidigare år ligger därför fast. Principen för den särskilda skatteberäkningen är att den statliga inkomstskatten inte skall utgå med ett högre belopp än som skulle ha varit fallet, om den ackumulerade inkomsten hade blivit beskattad under de år, som den har intjänats eller anses belöpa på. För skatteberäkningen utmönstras först nettobeloppet av den ackumulerade inkomsten från den för beskattningsåret fastställda beskattningsbara inkomsten. Därefter delas den ackumulerade inkomsten upp i så många lika delar, som antalet år den belöper på. Av praktiska skäl får antalet fördelningsår inte överstiga 10 år. Inkomstdelarna läggs därefter till den för beskattningsåret kvarvarande beskattningsbara inkomsten och de för tidigare år fastställda beskattningsbara inkomsterna. Uträkningen av skatten på den fördelade ackumulerade inkomsten sker således på toppen av respektive års inkomster. För att göra uträkningarna enklare tillämpas skatteskalen för det sista beskattningsåret och (fr.o.m. taxeringsåret 1992) på den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten för samma antal år som den ackumulerade inkomstens fördelningstid.

Om den skattskyldiges till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst råkar vara lägre än den ackumulerade inkomsten betraktas den beskattningsbara inkomsten som fördelningsgrund.

Skatteberäkning för ackumulerad inkomst sker inte automatiskt, utan först efter *särskild ansökan*. Ansökan skall i första hand göras hos skattemyndigheten och kan lämpligen göras i självdeklarationen.

12 Interna aktieöverlåtelser och skalbolag

Tidigare stopplagstiftning mot vinstbolagstransaktioner och interna aktieöverlåtelser avskaffades i samband med skattereformen. Vid införandet av ovan redovisade regler i 57 kap. IL var den teoretiska utgångspunkten att det inte längre var möjligt att få obehöriga skatteförmåner av det slag som den ifrågavarande stopplagstiftningen avsåg att förhindra.

Vinstbolagsreglerna hade till syfte att förhindra aktieägare att tillgodogöra sig obeskattade vinstmedel ur företaget genom försäljning av aktierna med en förmånligt beskattad reavinst som resultat. Bestämmelsen kunde tillämpas om det fanns obeskattade vinstmedel i aktiebolaget som hade uppkommit till följd av att större delen av tillgångarna i bolaget överlåtits (se närmare; Grosskopf, *Vinstbolag*, 2:a uppl.)

Reglerna om *interna aktieöverlåtelser* avsåg att förhindra aktieägare att sälja aktierna i ett bolag till ett annat bolag som säljaren ägde aktier i. Efter slopandet av dessa regler är det alltså möjligt att avyttra aktierna till ett annat av aktieägaren kontrollerat bolag. Fråga uppkommer om ett sådant förfarande möjligen kan angripas med lagen mot skatteflykt. En sådan affär kan dock inte strida mot lagstiftningens grunder, eftersom man i förarbetena till de nya reglerna (prop. 1989/90:110 s. 472) uttalat att behov inte längre föreligger av de äldre reglerna och därför avskaffat dem. Skatterättsnämnden har i ett ej överklagat förhandsbesked, 1991-11-21, meddelat att en avyttring till marknadspris av aktier i ett av sökanden ägt fåmansföretag till ett annat av dem ägt fåmansföretag, inte föranledde någon annan beskattning än enligt reavinstreglerna (med eventuell tillämpning av 3 § 12 mom. SIL).

Trots att tidigare regler om vinstbolag och interna aktieöverlåtelser inte ansågs behövliga efter införandet av reglerna som nu finns i 57 kap. SIL, fanns det, som framgår av exemplet nedan, redan innan ändringarna inför inkomståret 2006 goda möjligheter att uppnå vissa förmåner inom ramen för reglerna.

Om en person som ett alternativ till lön eller utdelning sålde ett helägt aktiebolag (antingen till någon utomstående eller till ett av aktieägaren kontrollerat bolag) med en obeskattad årsvinst och erhöll exempelvis 72 procent för denna obeskattade årsvinst (bolagsskattesatsen var 28 procent t.o.m. 2008, här bortses ifrån avsättning till periodiseringsfond), innebar det en nettoeffekt på ca 41 procent (hälften av reavinsten beskattas med maximalt ca 57 procent och hälften med 30 procent) trots att de särskilda reglerna var tillämpliga. Det bör dock påpekas att en överlåtelse av aktierna till över marknadspris kan föranleda att beskattning som förtäckt lön eller förtäckt utdelning kommer ifråga. I 53 kap. 2 § IL anges att införsäljning till underpris påverkar anskaffningskostnaden på aktierna. Anskaffningskostnaden anges till överlåtarens omkostnadsbelopp. Vid överlåtelse till underpris kunde tidigare under vissa förutsättningar även gåvobeskattning aktualiseras, jfr NJA 1980 642 I och II, dock inte om det rådde ägaridentitet mellan det säljande och köpande bolaget (se vidare exempelvis Pelin, *Överlåtelse av företag* s. 170 f).

Samma förmån kunde inte uppnås vid avyttringar under inkomståret 2006

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

eftersom hela vinsten under det året skulle beskattas som inkomst av kapital. Jämfört med utdelning var det dock fortsatt ett fördelaktigt alternativ om takbeloppet på 100 IBB kom i spel.

Genom en ändring efter regeringsskiftet återinfördes *hälftendelningen* tillfälligt för inkomståren 2008 och 2009, denna gång tillsammans med nya spärregler för interna aktieöverlåtelser. Den skattskyldige som så ville fick efter yrkande använda de nya reglerna redan för inkomståret 2007. De var placerade som övergångsregler till ändringarna genom SFS 2007:1251.

Vid interna aktieöverlåtelser fick någon hälftendelning inte göras. Spärren gällde vid avyttring till 1. en eller flera närstående, 2. ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag där säljaren eller närstående, direkt eller indirekt, äger eller inom en treårsperiod efter avyttringen förvärvar andelar, eller 3. en annan juridisk person (utomstående), som säljaren eller närstående, direkt eller indirekt, har eller inom tre år efter avyttringen får ett väsentligt inflytande i. Förarbetena, 2007/08:19 s. 21, anger att uttryckets innebörd inte låter sig preciseras utan bör avgöras i varje enskilt fall. Med hänvisning till prop. 1990/91:54 s. 192 och prop. 1999/2000:2 s. 505 anges dock 40 procent som riktpunkt för "väsentlig". Punkt 2 gäller inte kom säljaren, direkt eller indirekt, inte äger några andelar och närstående med sina förvärv kommer att äga endast en ringa del av kapitalet och får bara ett ringa inflytande i företaget eller bolaget. Med "ringa del" menas i detta sammanhang ca 5-10 %, jfr 2007/08:19 s. 23 och 1999/2000:2 s.504.

Inte heller kunden hälftendelning ske om 1. säljaren eller närstående inom tre år före eller inom tre år efter avyttringen förvärvat eller förvärvar, direkt eller indirekt övervägande del av tillgångarna i det avyttrade företaget eller 2. någon annan juridisk person förvärvat tillgångar eller andelar i det nyssnämnda företaget och säljaren eller närstående, direkt eller indirekt, har eller inom tre år från den juridiska personens förvärv får ett väsentligt inflytande i den juridiska personen.

På säljarens begäran gällde inte de ovanstående spärrarna om denne hade avyttrat samtliga andelar i företaget direkt till en eller flera avkomlingar, avkomlings make eller till ett företag som helt ägs av en eller flera av dessa personer, och verksamheten, direkt eller indirekt, skulle drivas vidare av förvärvaren eller förvärvarna utan avbrott under de närmast efter avyttringen följande tre åren. Om det inom perioden visar sig att verksamheten inte drivas vidare enligt vad som sägs ovan eller det framgår av omständigheterna att verksamheten inte kommer att drivas vidare, kommer hälftendelning inte att accepteras. Undantag görs dock om verksamheten inte kan drivas p.g.a. dödsfall, långvarig sjukdom eller av något annat, synnerligt skäl.

Spärreglerna gällde även i de fall en fysisk person avyttrar andel i ett handelsbolag som, direkt eller indirekt, äger en delägarrätt som om den ägts direkt skulle ansetts som kvalificerad, 50 kap. 7 § IL.

Som framgått ovan var reglerna tillfälliga i avvaktan på resultatet av en i raden ytterligare utredningar om 3:12-reglerna. Denne utredning låter dock vänta på sg.

Ett problem som kan uppstå vid en intern aktieöverlåtelse är hur det köpande bolaget skall finansiera aktieförvärvet. Det bör observeras att ett *förbjudet lån* enligt 21 kap. ABL föreligger om det köpande bolaget för förvärvet lånar pengar av det bolag som skall säljas. Ett annat alternativ är att det köpande bolaget lämnar en revers till säljaren eller lånar från någon utomstående. Efter förvärvet kan lånet exempelvis lösas genom ett lån från det nya

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

dotterbolaget eller efter det att en fusion genomförts. Vid betalning genom revers till aktieägaren kan ett alternativ också vara att inte lösa hela lånet, utan istället betinga sig ränta på återstående fordran. Marknadsmässig ränta enkelbeskattas normalt i inkomstslaget kapital med 30 procent, utan tillämpning av reglerna i 57 IL. I bolagsrättslig doktrin har diskuterats om inte ett förbjudet lån kan anses ha uppkommit även i de senare fallen (se t.ex. Rodhe s. 122 ff. och Lindskog. s. 143 ff.). Detta skulle kunna vara fallet om det andra lånet lämnats i omedelbar anslutning till aktieförvärvet och det köpande bolaget saknat egen finansieringsförmåga. Det är tveksamt om en sådan extensiv tolkning av låneförbudet är möjlig.

I RSV:s promemoria den 17 maj 1995, dnr 2897-95/900, tas olika frågor som aktualiseras vid interna aktieöverlåtelser upp.

För att komma till rätta med handeln med s.k. *skalbolag* finns det i 49 a kap. IL beskattningsregler som innebär större ansvar för den som säljer andelar i ett skalbolag. Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2002 och tillämpas på avyttringar sedan den 4 april samma år.

Bestämmelserna gäller fysiska personer, och huruvida det avyttrade företaget är ett skalbolag bestäms utifrån en jämförelse mellan företagets likvida tillgångar och ersättningen för andelarna. Definitionen är uppfylld om summan av marknadsvärdet av företagets likvida tillgångar överstiger halva ersättningen för andelarna. Ett skalbolag kan vara ett handelsbolag, ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Enligt huvudregeln i de nya bestämmelserna beskattas en säljare av andelar i ett skalbolag för kapitalvinsten som överskott av passiv näringsverksamhet med cirka 45-65 procents beskattning. Under förutsättning att bolaget lämnar en skalbolagsdeklaration och det ställs säkerhet för bolagets inkomstskatt vid försäljningstidpunkten, kan säljaren av andelarna däremot beskattas som vanligt i inkomstslaget kapital. Skalbolagsdeklarationen ska lämnas senast 30 dagar efter att andelen avyttrats. En försäljning av andelar i ett skalbolag kan undantas från beskattning som passiv näringsverksamhet även om en skalbolagsdeklaration inte lämnas och säkerhet ställs för inkomstskatten. Det finns även möjlighet till undantag om säljaren kan visa att det föreligger särskilda skäl. Vid denna prövning beaktas dels vad som föranlett försäljningen, dels hur ersättningen för andelen bestämts.

I syfte att helt undkomma reglerna i 57 kap. IL sattes i system ett förfarande där de skattskyldiga genomförde så kallat ”dubbla interna aktieöverlåtelser”. HFD ansåg emellertid i RÅ 2009 ref. 31 att ett sådant förfarande med upprepade interna aktieöverlåtelser kunde angripas med skatteflyktslagen.

13 Uppskov vid andelsbyten

Viktiga förändringar skedde 2002 av de regler som styr andelsbyten av aktier i fåmansföretag. Anledningen var den kritik som riktades mot de konsekvenser som reglerna kunde få för delägare som åren 1999-2000 med kraftig vinst avyttrade aktier i fåmansföretag mot ersättning i form av

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

andelar i högt värderade företag. Reglerna innebar tidigare att kapitalförlust uppkommen genom börsnedgångar på mottagna andelar inte kunde kvittas mot framskattat uppskovsbelopp i inkomstslaget tjänst. Om de mottagna andelarna blev värdelösa t.ex. genom konkurs innebar det alltså att även om säljaren totalt sett gjort en kapitalförlust hade denne trots detta tvingats skatta av en kapitalvinst, i form av den del av uppskovsbeloppet som avsåg inkomst av tjänst.

Det enhetliga uppskovssystemet vid andelsbyten ersattes 2002 av två parallella system, nämligen framskjuten beskattning vid andelsbyten som finns i 48 a kap. IL och uppskovsgrundande andelsbyten som är placerat i 49 kap. IL. Framskjuten beskattning fick tillämpas redan vid 2002 års taxering om den skattskyldige begärde det. Reglerna om framskjuten beskattning gäller endast när en fysisk person är säljare. Det krävdes ursprungligen att den avyttrade andelen var marknadsnoterad och att varken den eller den mottagna andelen var kvalificerad. Förutsättningen har nu tagits bort vilket innebär en utvidgning av reglerna om framskjuten beskattning med verkan från den 1 januari 2003, med möjlighet till retroaktiv tillämpning om den skattskyldige begär det, prop. 2002/03:15. Reglerna är inte tillämpliga på andra delägarerätter än andelar, jfr diskussion i prop. 2007/08:19 s. 27 f. Om en skattskyldig som är en fysisk person begärde det fick bestämmelserna om framskjuten beskattning i 48 a kap. IL tillämpas vid 2002 års taxering istället för reglerna i 49 kap. IL. För avyttringar som sker sedan 2002 föreligger ingen valfrihet.

Bestämmelserna om framskjuten beskattning i 48 a kap. IL ska då tillämpas. Med verkan sedan inkomståret 2006 har det införts en bestämmelse i 4 kap. 11 b § TL som innebär att tiden för att begära omprövning är längre än 5 år efter taxeringsårets utgång i de fall retroaktiv tillämpning sker.

För att ett tillämpligt andelsbyte överhuvudtaget skall föreligga krävs fortfarande att en säljare avyttrar en andel i ett företag till ett annat företag och att ersättning lämnas i form av andelar i det köpande företaget. Ersättningen ska vara marknadsmässig. Det tillåts att ersättning till en del lämnas i pengar. Tidigare fanns en kontantgräns på högst ett belopp motsvarande 10 procent av de mottagna andelarnas nominella värde. Om nominellt värde saknades på de mottagna andelarna gjordes beräkningen av kontantersättningen på den del av det inbetalade kapitalet som belöpte på andelarna. Kontantgränsen är slopad sedan 1 januari 2006, prop. 2005/06:39. Kontant ersättning ska tas upp som kapitalvinst, utan avdrag för omkostnadsbelopp, det beskattningsår då andelsbytet sker, 48 kap. 9 § IL. Den skattemässiga anskaffningsutgiften för den avyttrade andelen övergår på den mottagna andelen, 48 a kap. 10 § 1 st. IL. Kapitalvinst utöver kontantersättningen beskattas när den mottagna andelen avyttras, 44 kap. 26 § IL. Kapitalförlust ska på motsvarande sätt dras av, 44 kap. 2 § IL. Säljaren ska vara bosatt i Sverige eller vistas här stadigvarande, 48 a kap. 5 § IL. Det köpande företaget ska vara en juridisk person, 48 a kap. 6 § IL. Beträffande svenska juridiska personer ska köparen vara ett svenskt aktiebolag. När det gäller utländska företag krävs normalt att det är fråga om sådan utländsk juridisk person

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

som omfattas av definitionen för utländskt bolag. Om en andel som mottagits vid ett andelsbyte byts vid ett efterföljande nytt andelsbyte ska en då mottagen andel anses förvärvad för en ersättning som motsvarar det omkostnadsbelopp som gällde för den avyttrade andelen, 48 a kap. 10 § IL.

Om säljaren inte längre uppfyller villkoret om kvalificerad bosättning i Sverige har det i lagtexten ställts krav på att den kapitalvinst som uppkom vid andelsbytet tas upp som intäkt, 48 a kap. 11 § IL. En fysisk person som varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige skall alltså i så fall ta upp kapitalvinsten det år bosättningen eller vistelsen i Sverige upphör. Med tanke på bl.a. avgörandet från EG-domstolen C436/00 X och Y, strider troligen kravet mot de fria rörligheterna enligt grundfördraget.

Om en andel som omfattas av reglerna om framskjuten beskattning överlåts genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt inträder förvärvaren i den tidigare ägarens skattemässiga situation. Som anskaffningsutgift för förvärvaren räknas ett belopp som motsvarar det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om den tidigare ägaren hade avyttrat andelen på dagen för äganderättsövergången, 44 kap. 21 § IL.

Ersättning i pengar skall tas upp som kapitalvinst samma år som andelsbytet sker. Ersättningen tas upp i kapital i den utsträckning ersättningen ryms inom kapitalbeloppet. Överskjutande del av ersättningen i pengar tas upp i inkomstslaget tjänst, 48 a kap. 9 § IL. Övrig vinst eller förlust beskattas först när mottagen andel avyttras eller upphör att existera. Det skall vid andelsbytet göras en beräkning som visar de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget kapital (kapitalbeloppet) och i inkomstslaget tjänst (tjänstebeloppet) om bestämmelserna om framskjuten beskattning inte varit tillämpliga, 48a kap. 8 a § IL. Därmed sätts ett tak för den del av vinsten som ska beskattas i inkomstslaget tjänst när den mottagna andelen avyttras. Om den mottagna andelen senare skulle avyttras med förlust, dvs. till ett värde understigande omkostnadsbeloppet, skall någon tjänstebeskattnings inte ske. Bestämmelsen om maxbelopp behövs för att begränsa det belopp som ska tas upp i inkomstslaget tjänst vid en framtida försäljning. Den del av vinsten som hänför sig till värdestegring efter andelsbytet har inte med ägarens arbetsinsats att göra och är därför hänförlig till inkomstslaget kapital. Detta gäller dock inte om den mottagna andelen är kvalificerad enligt 57 kap. 4 § eller 6 § 1 st. IL när den avyttras. En erhållen andel skall också anses kvalificerad om den förvärvats med stöd av en kvalificerad andel, 57 kap. 6 § 2 st. IL. Den bestämmelsen tar sikte på andelar som erhållits i utdelning på kvalificerad andel och utdelningen är skattefri p.g.a. lex ASEA. Den erhållna andelen ska då anses som kvalificerad. Detsamma gäller andelar som förvärvats vid t.ex. nyemission och fondemission, prop. 2002/03:15 s. 66.

Om den mottagna andelen övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning ska förvärvaren lämna uppgift om antalet andelar som förvärvats, uppgift om tjänstebelopp för varje andel och identifikationsuppgifter för den som andelarna övergått från. Förvärvaren ska årligen lämna de uppgifter som är av betydelse för om tjänstebeloppet ska tas upp till beskattning, 3 kap. 16 a § LSK.

Bestämmelserna om andelsbyten får inte tillämpas om avyttringen avser en

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

skalbolagsandel och kapitalvinsten enligt 49 a kap IL ska tas upp i näringsverksamhet, 48 a kap. 4 a § IL.

Övergår äganderätten till mottagen andel som är kvalificerad genom gåva eller testamente till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag ska andelen anses avyttrad för en ersättning som motsvarar marknadsvärdet, 48 a kap. 14 § IL. Eftersom maximeringsregeln endast avser fysiska personer är det naturligt att tjänstebeloppet i sådana fall ska tas upp till beskattning hos den fysiska personen även om det är fråga om en benefik äganderättsövergång. Den juridiska personen får då marknadsvärdet som anskaffningsvärde för andelen, prop. 2002/03:14 s. 46.

Förarbetena försökte att förutse tänkbara modeller för skatteundandraganden. Ett exempel som skisseras är att en aktiv delägare i ett fåmansföretag genomför en extern försäljning av andelarna i företaget genom att först vid ett andelsbyte sälja andelarna till ett annat företag, A, som ägs av delägaren, eventuellt tillsammans med närstående. A erhåller marknadsvärdet som anskaffningsvärde för andelarna och kan därför sälja dem utan beskattning. Delägaren kan sedan låta A förvärva en aktieportfölj eller liknande. A blir då ett förvaltningsföretag, vilket innebär att mottagna utdelningar som vidareutdelas inte beskattas hos A. Förfarandet förhindras genom en särskild reglering.

Närmare bestämt regleras den situation att avyttringen avsett en kvalificerad andel i ett fåmansföretag och att säljaren efter förvärvet, eventuellt tillsammans med närstående, äger andelar med en fjärdedel av rösterna eller mer i det köpande företaget. Skälet till att inte endast fall med röstmajoritet omfattas är att samordnade förfaranden mellan upp till fyra delägare önskades förhindrade. För att uppskov skall medges krävs att det köpande företags verksamhet åtminstone till huvudsaklig del består av rörelse eller innehav av andelar i dotterföretag som bedriver rörelse. Med "rörelse" bör avses annan verksamhet än innehav av kontanta medel eller förvaltning av värdepapper. Med "dotterföretag" bör avses ett företag i vilket det köpande företaget direkt eller indirekt har röstmajoriteten. Uppfylls rörelsevillkoret vid avyttringen men ändras senare det köpande företags verksamhet så att villkoret inte längre uppfylls, skall avskattning ske av uppskovsbeloppet. Det gäller dock endast om säljaren tillsammans med närstående även vid tidpunkten för förändringen av verksamheten äger andelar i det köpande företaget med minst en fjärdedel av rösterna. Kravet på att verksamheten inte ändras gäller t.o.m. utgången av det tjugonde året efter förvärvet.

Några remissinstanser ifrågasatte om förslaget på denna punkt verkligen var förenligt med fusionsdirektivet. Reglering träffar ju enbart aktieägare som är verksamma i fåmansföretag. Som framgått av redogörelsen anser regeringen att i de fall där det är möjligt att konkretisera de situationer som kan föranleda skatteundandragande bör uttryckliga lagbestämmelser införas. Reglerna har det särskilda syftet att upprätthålla 3:12-systemet. Regeringen anser att fusionsdirektivet ger möjlighet att införa en särskild skatteflyktsklausul och att förslaget är förenligt med fusionsdirektivet. Om delägarna i ett

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

fåmansföretag, som avser att överlåta andelarna i företaget till ett annat företag som ägs av dem, önskar behålla handlingsfriheten att senare utan skattekonsekvenser omvandla det köpande företaget till ett förvaltningsföretag, har de möjlighet att göra detta genom att genomföra överlåtelsen som en underprisöverlåtelse i stället för som ett andelsbyte. För en diskussion om förenligheten med fusionsdirektivet, se Ståhl i SN 1998 s. 816 och SN 1999 s. 646 samt Friman i SN 1999 s. 441.

Det finns en särskild bestämmelse innebärande att anskaffningsvärdet för mottagna andelar, till den del det motsvaras av uppskovsbelopp, inte får ligga till grund för beräkning av underlaget för gräns- eller lätttnadsbelopp. Bestämmelserna är tillämpliga även om de avyttrade andelarna inte är kvalificerade. Det är naturligtvis riktigt att en obeskattad vinst inte skall kunna öka det kapitalbeskattade utdelningsutrymmet.

Om ägaren till en vid andelsbyte mottagen kvalificerad andel överlåter andelen till ett företag som han själv äger andelar i blir andelarna i det förvärvande företaget inte kvalificerade enbart på den grund att företaget innehar andelar som tidigare var kvalificerade enligt 57 kap. 6 § 2 st. IL. I så fall skulle verkningarna av kvalificeringen falla bort. Därför har det med verkan sedan 2006 införts en regel, 57 kap. 7 § IL, som innebär att om en andel som är kvalificerad, enligt 57 kap. 6 § 2 st. IL, avyttras till ett företag som säljaren direkt eller indirekt äger andelar i ska det kvarvarande tjänstebeloppet fördelas på säljarens andelar i det företag som direkt eller indirekt köpt andelarna, vilka då anses kvalificerade. Närståendes innehav ska dock inte beaktas.

14 Kapitalförlust

Det är möjligt att fullt ut kvitta förlust på delägarätter som avses i 48 kap. 1 § IL (aktier, andelar m.m.) mot vinst på motsvarande tillgångar, 48 kap. 20 – 24 §§ IL. Sedan beskattningsåret 1997 kan full kvittning göras mellan förlust och vinst på onoterade aktier i svenska bolag liksom förlust på andelar i onoterade utländska juridiska personer. Kvittningsmöjligheten gäller numera även mellan onoterade svenska aktier respektive onoterade andelar i utländska juridiska personer och marknadsnoterade aktier. Kvittningen gör efter att såväl vinster som förluster kvoterats. Kapitalförluster på kvalificerade andelar kvoterar sedan 2006 till 2/3 innan de får kvittas mot kapitalvinster på andra värdepapper. Det gäller även om de kvalificerade andelarna skulle vara marknadsnoterade genom exempelvis ett andelsbyte. Kapitalförluster på onoterade andelar som *inte* är kvalificerade ska kvoterar till 5/6 innan de får kvittas.

PM uppdaterat 2013-01-14/Mtj

Förlusterna ska kvittas i följande ordning:

- 1 förluster på marknadsnoterade andelar,
- 2 förluster på onoterade icke kvalificerade andelar,
- 3 förluster på kvalificerade andelar.

I den mån kvittning mot vinst inte är möjlig är 70 procent av förlusten efter kvotering avdragsgill. Avdragsrätten hänförs till det beskattningsår då ett bindande avtal om avyttring träffats, 44 kap. 26 § IL. Med avyttring avses försäljning, byte eller därmed jämförlig överlåtelse av egendom. Det faktum att aktier blivit värdelösa i samband med *konkurs* eller *likvidation* gav ursprungligen inte rätt till avdrag för förlust eftersom avyttring inte ansågs ha skett i ett sådant fall. Detta ledde till handel med värdelösa konkursaktier för att skapa avdragsgilla förluster. Genom skattereformen jämfördes sådana fall med avyttring, 44 kap. 3–10 §§ IL. Avyttring anses ha skett redan när företaget träder i likvidation respektive försätts i konkurs.

I de fall en konkurs avslutas med överskott skall återföring av avdraget ske, 44 kap. 34 § IL Om aktieägaren erhåller utdelning i samband med konkursen skall det tidigare gjorda avdraget återföras till beskattning såsom reavinst. Detsamma gäller om konkursen läggs ned. I det senare fallet samt i de fall konkursen avslutas med överskott skall anskaffningsvärdet för det finansiella instrumentet i fortsättningen vara det som gällde vid konkursutbrottet.

Avdrag medges endast i den mån kapitalförlusten beror på en verklig förlust, vilket innebär att man genom försäljning av aktier till underpris normalt inte kan skapa en avdragsgill förlust, 44 kap. 23 och 24 §§ IL. Vid försäljning till eget eller närståendes bolag regleras det genom 53 kap. IL

För avdragsrätt krävs vidare att förlusten är *definitiv*, 44 kap. 26 § IL. Har det vid aktieöverlåtelsen avtalats om en tilläggsköpeskilling vars storlek gjorts beroende av framtida händelse, måste alltså den slutliga köpeskillingen först fastställas innan en eventuell förlust kan beräknas.